23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1996. ՇԱԲԱԹ # 200 (1206)

Ազգ
Azg
armenian daily

Ժակ Շիրակը սպիտակած հրճեց Իսրայելի անվտանգության աշխատակիցներին

22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, RFI, BBC: Մերձավորարեւելյան իր ուղեւորության շրջանակներում Ֆրանսիայի նախագահն այժմ գտնվում է Իսրայելում: Ժակ Շիրակի պաշտոնական այցն այսօր մթագնվեց մի դեպքով, որը դիվանագիտական կանոններով կարելի է չափազանց տհաճ համարել եւ Ֆրանսիայի նախագահը պատրաստվում է պաշտոնական բողոք ներկայացնել Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուին՝ իսրայելական անվտանգության ուժերի վարքի կապակցությամբ: Հինավուրց արաբներով բնակեցված Արեւելյան Երուսաղեմի պատմական մասով կարճատեւ ոչ-պաշտոնական զբոսանքի ելած Շիրակը տարածքում սպիտակած էր հրելով անցնել իսրայելական անվտանգության ուժերի աշխատակիցների շարքերի միջով, որոնք բույլ չտվեցին, որ Ֆրանսիայի նախագահը խոսի տեղացիների հետ: Ինչ-որ պահի Ժակ Շիրակը սպիտակած եղավ նույնիսկ սպառնալ, թե անմիջապես օդանավ կնստի եւ կվերադառնա Փարիզ: Ֆրանսիայի նախագահը մինչ այդ մերժել էր Երուսաղեմի քաղաքապետի՝ Երուսաղեմով պաշտոնական էքսկուրսիա կազմակերպելու առաջարկը: Այդ քայլով Ժակ Շիրակը հասկացնել էր տվել, որ Ֆրանսիան Արեւելյան Երուսաղեմը վիճելի տարածք է համարում, որի ճակատագիրն անհրաժեշտ է լուծել պաղեստինցիների հետ բանակցություններ վարելով:

ԼՈԲԲԻՆԳ

Ամերիկյան պատասխանատուների հետ հանդիպումներ Դետրոյթում

Նախաձեռնությամբ Հայկական բիզնես ընկերակցության ատենապետ Էդգար Հակոբյանի, նոյեմբերի 21-ին հայկական տարբեր կազմակերպություններ ներկայացնող 11 հոգանոց մի պատվիրակություն հանդիպում է ունեցել Միչիգանի նահանգից հանրապետական կոնգրեսմեն Ջոզեֆ Նոլլենբերգի հետ, որ Մ. Նահանգների Կոնգրեսում Ղարաբաղին մարդասիրական ուղղակի օգնություն ցուցաբերելու հարցի վերջին քվեարկության ժամանակ անակնկալորեն դեմ էր քվեարկել առաջարկին, հակառակ որ նախապես միշտ էլ կողմնակից էր եղել հայկական հարցերին: Փաստորեն, հայկական պատվիրակության առաքելությունն է եղել բացատրություն պահանջել կոնգրեսականից իր դիրքի փոփոխման պատճառների շուրջ: Պատվիրակության անդամներից առավելապես Երվանդ Ազատյանի պնդումով, կոնգրեսականն իր վերջին դիրքորոշումը բացատրել է այդ օրերին «նեղ կացության մատնված Թուրքիային չվշտացնելու» միտումով, միաժամանակ հավաստիացրել, որ իր դիրքը հայերի ու Հայաստանի հանդեպ մնում է դրական:

Նույն օրը երեկոյան, այս անգամ Դետրոյթի ՀՅԴ ակումբում, հրապարակային հանդիպում է տեղի ունեցել Ղարաբաղի հարցով Մ. Նահանգների միջնորդ, դեսպան Ջոն Փրեսելի հետ, որն իր խոսքում հիմնականում պաշտպանել է Ադրբեջանի հողային ամբողջականությունը: Այնուամենայնիվ, ամերիկացի պատասխանատուն ընդգծել է, որ Ադրբեջանն իր իրավունքներից պետք է ծերբազատվի, մինչ հայերը պետք է գնան զիջումների, քանի որ Ղարաբաղի ամբողջական անկախությունն անկարելի է:

Այնուհետեւ հանդիպումը վերածվել է աստղիսի, որի ընթացքում ներկաներից մասնավորապես Երվանդ Ազատյանի համառ հարցադրումներն իրենց արդյունքը տվել են՝ Ջոզեֆ Փրեսելը տեղեկացրել է իր երկրի տեսակետը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ՝ Ղարաբաղը վայելում է լայն ինքնավարություն, Լաչինի միջանցքով կապված է մնում Հայաստանին եւ իրավունք է ստանում պահելու իր զենքերը: Միայն չի հաջողվել պարզել, թե Հայաստանը պաշտոնապես ընդունվել՞ է որպես երաշխավոր կողմ: Վերջում Փրեսելը միացել է Ե. Ազատյանի տեսակետին, թե քանի նավթի հոսքը ավելի է գրգռում միջազգային նավթային ընկերությունների ախորժակը, Բաքուն Ղարաբաղի հարցում այդքան ավելացնում է իր պահանջները:

Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսը ժամանեց Էջմիածին

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 22-ին Բեյրութ-Երեւան ինքնաթիռով, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նիստին մասնակցելու նպատակով, Մայր աթոռ սբ. Էջմիածին ժամանեց Մեծի Տանն Կիլիկիո Նորին սրբություն Արամ Ա կաթողիկոսը:

Ինչպես հայտնեցին Մայր աթոռի մամլո դիվանից, Մայր տաճարում բարեգալստյան արարողության ընթացքում Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը նշեց, որ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսի այս երկրորդ այցելությունը մի նոր աղբյուր կհանդիսանա այն եղբայրական գործակցության, որ գոյություն ունի երկու կաթողիկոսությունների միջեւ:

Իր հերթին Արամ Ա կաթողիկոսն ավելացրեց, որ այդ գործակցությունը նախ եւ առաջ ուղղված պետք է լինի մայր Հայաստանի ամրացմանն ու զորացմանը, քանզի «ամենից առաջ եւ ամենից վեր հայրենիքն է»:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Շարունակվում է ԼՂՀ նախագահի պաշտոնի թեկնածուների առաջադրումը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԼՂՀ-ում շարունակվում է հանրապետության նախագահի պաշտոնի համար թեկնածուների առաջադրումը: Այսօրվա դրությամբ քաղաքացիական նախաձեռնության կարգով առաջադրված են ԼՂՀ գործող նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, խորհրդարանի փոխխոսնակ Բորիս Առուշանյանի, Լեռնային Ղարաբաղի կոմկուսի կազմկոմիտեի նախագահ Հրանտ Մելքումյանի եւ ԼՂՀ կառավարության հոգեւորական տեսչության պետ Ալբերտ Ղազարյանի թեկնածությունները:

Ինչպես հաղորդեց ԼՂՀ կառավարության մամուլի քարտուղար Լեոնիդ Մարտիրոսյանը, նոյեմբերի 10-ից 24-ը հանրապետությունում ստորագրություններ են հավաքվում թեկնածությունների առաջադրումը գրանցելու համար (թեկնածուներից յուրաքանչյուրին անհրաժեշտ է հավաքել 200 ստորագրություն), որից հետո անհրաժեշտ կլինի հավաքել եւս 1500 ական ստորագրություն թեկնածությունը ԼՂՀ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում գրանցելու համար: Ընդ որում, ստորագրությունները պետք է հավաքված լինեն հանրապետության բոլոր շրջաններում համամասնորեն, ելնելով յուրաքանչյուր շրջանի ընտրողների թվից:

Նոյեմբերի 24-30-ը ԿԸՀ-ում պետք է ստուգվեն ստորագրությունները, ինչից հետո ԼՂՀ նախագահության թեկնածուները կգրանցվեն եւ կսկսեն ընտրարշավը:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Տեր Հուսիկ Լազարյան. «Ես չեմ բացառում, որ այս կառավարությունը կարող եմ անվստահություն հայտնել»

Իշխող վերնախավի ու հատկապես ՀՀՇ-ի ներսում եւ շուրջը շարունակվում է նորանոր ճեղքվածքների ի հայտ գալը: Իրար են հաջորդում զգայացունց հայտարարությունները, օդում կամ կուլիսներում ձեւավորվում են նոր, դեռ երեկ անկարելի թվացող դաշինքներ, խմբավորումներ, նույնիսկ կազմակերպություններ: Երեկ հրապարակել էինք «Փաստ» գործակալության տրամադրած «Ազատություն» ռադիոկայանի հարցազրույցը (հեղինակ Աննա Իսրայելյան) երկար ժամանակ ՀՀՇ տեսաբան-գաղափարախոս ճկատվող Էդ. Եգորյանի հետ, որն ազդարարում էր իր կազմակերպության գաղափարախոսության պարտությունը եւ նախապես խորհրդարանը ցրելու իր պահանջին ավելացնում ուժային նախարարությունների պետերի հրաժարեցման անհրաժեշտությունը: Այսօր դարձյալ «Փաստի» տրամադրումով ներկայացնում ենք «Ազատություն» ռադիոկայանի նույն աշխատակցուհու հարցերին ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանի պատասխաններից մի հատված, որտեղ այս անգամ պահանջվում է կառավարության հրաժարականը: Մեր կողմից ավելի ամբողջական ընծայելու համար «Ազատություն» ռադիոկայանի հարցազրույցը, «Փաստի» տրամադրածին կցում ենք նաեւ 2 հարցի պատասխան. մեկը ուժային նախարարությունների, մյուսը ընդդիմության հետ երկխոսության անհրաժեշտության մասին:

ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանը անդրադարձել է Եգորյանի այն մտքին, թե ՀՀՇ-ն այլեւս չի դավանում ազատական ժողովրդավարական գաղափարախոսություն, մասնավորապես ասաց. «Եզրակացությունները համաձայն չեմ, չնայած հարգում եմ ցանկացած կարծիք, բայց չեմ ընդունում այդ գնահատականը: Մասնավորապես որ գտնում եմ, որ այդ մեկ տարվա ընթացքում մեր ծրագրերը դժվարությամբ են առաջ գնացել: Եվ այստեղ մեղավորը ոչ թե ՀՀՇ վարչությունն է եւ նրա վերնախավը, այսպես ասած, այլ ավելի շատ կառավարությունը՝ վարչապետի գլխավորությամբ: Եվ կարծում եմ, թե մանավանդ տնտեսական հարցերում ցանկացած քայլ անել շրջանցելով վարչապետին, կոռեկտ չէ, ճշմարտությունը չի համապատասխանում: Միանշանակ է եւ այս մեկ տարում, եւ նախորդ 2-3 տարիների ընթացքում, Ազգային ժողովը պաշտպանել է վարչապետի վարած քաղաքականությունը եւ ես թե դա գտնում եմ, որ սխալ է եղել, որեւէ պատասխանատու առաջին հերթին վարչապետն է»:

Պրն Լազարյանի կարծիքով, «վարչապետն այլ խնդիր է, վարչապետը պետք է տեղը զիջի, քանի որ նա լավ թիմեր է եւ այլն եւ այլն»:

Այն հարցին, թե արդյո՞ք վարչապետի հրաժարականը հարկադրված զոհաբերություն է, նա ասաց. «Չեմ կարծում, այդպես չեմ ընդունում»:

Պարզաբանելով, թե այդ ո՞ր պահից ՀՀՇ-ն դադարեց պաշտպանել կառավարությանը եւ սկսեց դժգոհել վարչապետի գործունեությունից, նա ասաց. «Նման հայտարարություն մենք չենք արել, նման կարծիք մենք չենք հայտնել, բայց ընտրությունների ընթացքում, մանավանդ ընտրարշավի ընթացքում, ու դեռ զգացվեց, որ կառավարությունը դադարել է գործելուց, մեկ տարի կառավարությունը սկսել է ավելի վատ աշխատել, բայց այն կրիտիկական սահմանը, որ կարող ենք համարել ցրման, բերեց մեզ եւ կառավարությանը, եւ դա համարում եմ հավելյալ-օգնության ամիսներ, որից հետո առավել եւ կառավարության զգոնությունը չեմ զգում»:

Վերջում ՀՀՇ վարչության նախագահը նշեց. «Ես չեմ բացառում, որ կարող է գինիը ավարտելուց հետո մենք որոշենք Ազգային ժողով դիմել, եւ չեմ բացառում, որ գինիը ավարտելուց հետո մենք կառավարության ծրագիրը լսելուց հետո, կարող ենք այդ կառավարությանը անվստահություն հայտնել»:

ՓԱՍՏ

Տես # էջ 2

ՏԱՐԱԾՔ

Լեբեդի մի պաշտոնում մարդ չնշանակվեց

22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Նախագահ Ելցինը որոշեց ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդականի պաշտոնում որեւէ մեկին չնշանակել: Ինչպես հայտնի է, պաշտոնը թափուր է Ալեքսանդր Լեբեդին այդ պաշտոնից եւս ազատելուց հետո: Նախագահ Ելցինը մամլո քարտուղար Սերգեյ Յաստրժեմբսկին այսօր հայտնեց, որ խորհրդականի դերն այլեւս ավելորդ է, քանի որ Անվտանգության խորհրդի նոր քարտուղար Իվան Ռիբկինը նախագահի թիմի անդամ է եւ կարող է իրականացնել նաեւ խորհրդականի աշխատանքը:

Ալբանացի երեխաների առեղծվածային հիվանդությո՞ւն

22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության փորձագետները ներկայումս հետազոտում են նախկին Հարավսլավական Մակեդոնիա հանրապետությունում մոտ 1000 երեխայի առեղծվածային հիվանդությունը: Հիվանդանոց տեղափոխված 11-ից 17 տարեկան երեխաները, որոնք բոլորն էլ ազգությամբ ալբանացի են, բողոքում են գլխացավից, ընդարմացումից, մկանային ցավերից: Սահացու դեպքեր չեն արձանագրվել:

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն ու դուստրը՝ Տատյանա Դյաչենկոն Եկատերինբուրգի կառավարիչ Էդվարդ Ռոսսելի հետ Ելցինի նախընտրական այցի ժամանակ (Ռոյթերի արխիվից): Ելցինի խորհրդականները այս օրերին պնդում են, որ մինչ նա հիվանդ է, աղջիկը՝ Տատյանան ոչ սահմանափակ ազդեցություն է գործում պետական հարցերում, խորհրդական որ չունի պաշտոնական որեւէ դեր:

Անտոնիո Կասեզեի համբերությունը հատեց

22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, RFI: Նախկին Հարավսլավիայի հարցերով զբաղվող Հաագայի Միջազգային դատարանի նախագահ Անտոնիո Կասեզեն հայտարարեց, թե կհեռանա իր պաշտոնից, եթե առեւտրյան երկրները առաջիկա 10 ամիսների ընթացքում չձեռնարկեն Բոսնիայում մարդկության դեմ հանցագործություն գործելու մեջ մեղադրվող անձանց: Այդ առթիվ հայտնեց «Բոսնիան սպասում է» բառը, որի վերջերում 74 մեղադրվածներից միայն 7-ն են ձերբակալված:

ընթացիկ

[illegible]

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ԱԺ-ն մտադիր չէ լիազորություններ տալ կառավարությանը

Ո՞րն է ԱԺ-ի հետ կապերի գծով ՀՀ նախարարի արդարացումը

[illegible]

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Նախիջևան» Իրանից ստացավ առաջին 30 տ հումքը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Նախիջև» բաժնետիրական ընկերությունն ընդունեց Իրանի Թեհրանյան գործարաններից առաքված 30 հազար տոննա տոլուոլ կոչվող նյութը՝ սակավ էներգատար և բարձրտեխնոլոգիական բուրաստիճանային եղանակով կաուչուկի արտադրությունում օգտագործելու համար: Արմենպրեսի թղթակցին ՀՀ արդյունաբերության նախարարությունում ասացին, որ տոլուոլի ներկրումն առաջին փուլն է մեկ ամիս առաջ Հայաստանի և Իրանի կառավարությունների միջև կնքված ծառայությունների մասին (Իրանական արդյունաբերության բնագավառում համագործակցության) համաձայնագրի իրականացման ճանապարհին:

«Արաքս» ընդլայնում է չվերթացանկը

Ինչպես տեղեկացանք «Արաքս» ավիաընկերության տնօրեն Դավիթ Թովմասյանից, նոյեմբերի 29-ին, այնուհետև յուրաքանչյուր ուրբաթ «Արաքս» ավիաընկերության ՏՈՒ-154 ինքնաթիռը կկատարի Երևան-Տաշքենդ ուղիղ չվերթը: Կարևորելով չվերթի անհրաժեշտությունը, պրն Թովմասյանը նշեց, որ Ուզբեկստանում հայության թիվը մեծ տոկոս է կազմում, որոնք դժվարությամբ են կարողանում հայրենիք հասնել: Իսկ վերջում հույս հայտնեց, որ Երևան-Տաշքենդ չվերթն իրեն կարդարացնի և ամենակարևորը ավիաընկերությունը ֆինանսապես չի տուժի: Ի դեպ, Արաքս ավիաընկերությունը կանոնավոր չվերթներ է կատարում ԱՄՀ երկրամասերում, ինչպես նաև Երևան-Զալցբ, Երևան-Լառնակա ուղղություններով:

Ա. Ա.

Տեր Հուսիկ Լազարյան. «Ես չեմ բացառում, որ...»

Սկիզբը էջ 1

Իսկ այժմ ներկայացնենք Տեր Հուսիկի գնահատականը նաև ազգային նախարարների գործունեության, բազմակողմանիության և տնտեսության վրա ունեցած նրանց ազդեցության վերաբերյալ:

[illegible]

– ՀՀՇ-ից պահանջվում էր, և դա էր Եզրյանն էր պահանջը, որ նախաձեռնող լինի (ընդդիմության հետ) երկխոսության, համագործակցության համար խորացող անջրպետը:

[illegible]

Սահմանագոտում վիրավորվել է Բարեկամավանի բնակիչը

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՖԱՈՒՍ: [illegible]

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Շամիրամ» իր անդամներին առաջարկում է հանել թեկնածությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Շամիրամ» հասարակական-քաղաքական կազմակերպության նախագահությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ: Արձանագրելով, որ ազգաբնակչությունը տակավին մնալով նախագահական ընտրությունների վերլուծությունների ազդեցության դաշտում, ի վիճակի չէ կարևորել տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների նշանակությունը և հաշվի առնելով, որ նոր ձևավորվող մարմինները դատարկ չեն լինի հողի բնակչության ծննդի հետ կապված հոգսերը, և նշելով, որ իրենց բանակցությունները տարբեր կազմակերպությունների հետ՝ ընտրությունները հետաձգելու շուրջ արդյունք չեն տվել, ինքնակառավարման մարմիններում միայն այդ իրենց թեկնածությունն առաջադրած կազմակերպության շուրջ 200 անդամներին «Շամիրամի» նախագահությունը առաջարկել է հանել իրենց թեկնածությունները:

ՍԻՄ-ը կբոյկոտի՞ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՍԻՄ-ը մտադիր է օրերս հանդես գալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները բոյկոտելու վերաբերյալ պաշտոնական հայտարարությամբ, Արմենպրեսի թղթակցին ասաց ՍԻՄ-ի պատասխանատու քարտուղար Վ. Հակոբյանը: Ըստ Վ. Հակոբյանի, նմանատիպ հայտարարությամբ հանդես գալու նախաձեռնությունը քննարկվում է նաև լնդդիմության միասնական մարմիններում:

Տեխնիկական օգնություն Հայաստանին TACIS կազմակերպության կողմից

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրոպական միության TACIS (Տեխնիկական օգնություն անկախ պետությունների համագործակցության) կազմակերպությունը նախատեսել է 1996-97 թթ. Հայաստանին հատկացնել մոտ 14 միլիոն էկյուի (18 միլիոն ամերիկյան դոլար) տեխնիկական օգնություն, Արմենպրեսի թղթակցին ասաց էկոնոմիկայի փոխնախարար Ա. Դարբինյանը: Այն կօգտագործվի հիմնականում հետևյալ բնագավառներում. տարբեր ծրագրերի միջոցով աջակցություն ձեռնարկատիրությանը, փոքր և միջին բիզնեսի զարգացում, ծրագրավորված հաշվապահական դպրոցի ստեղծում, Հայաստանի ոչ մետաղային ռեսուրսների օգտագործման, միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի անդամակցության և դրանով համաշխարհային տնտեսության մեջ ինտեգրացման ծրագրեր: Օժանդակություն է նախատեսվում նաև կրթության, առողջապահության, գիտության և էներգետիկայի բնագավառներում բարեփոխումների և մասնագետների վերապատրաստման ծրագրին, ոչ կառավարական կազմակերպությունների և ժողովրդավարության զարգացմանը: Վերոհիշյալ ծրագրերը Եվրամիության կողմից կհաստատվեն մինչև նոյեմբերի վերջը և կսկսեն գործել 1997 թվականի սկզբից:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Եվրոբանկը Հայաստանի ֆերմերներին կտրամադրի մոտ 3,5 մլն դոլարի վարկ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅ ՏԱՐԱՆ: Եվրոբանկի կողմից Հայաստանի ֆերմերներին «Հայագրոբանկի» միջոցով կտրամադրվեն մոտ 3,5 մլն դոլար ընդհանուր ծավալով երկարաժամկետ վարկեր: Այդ վարկային ծրագիրը Հայաստանի մեծածախ շուկայի ծրագրի մի մասն է, որի նպատակն է Հայաստանի ֆերմերային տնտեսությունների զարգացմանն օժանդակել: Տրամադրված վարկերը հնարավորություն կտան սեփականատերերին ձեռք բերել սերմացու, տրակտորներ, մեքենաներ, դրանց բանջարեղենի վերամշակման, փաթեթավորման սարքեր և այլն:

[illegible]

Հայտարարություն

Ուրբաթ օրը նոյեմբերի 25-ին, ժամը 16-ին Ազատության հրապարակում տեղի կունենա «Ազգային համաձայնություն» միավորման տեղեկատվական հանրահավաքը կապված ՀՀ նախագահական ընտրությունների արդյունքների վերաբերյալ Սահմանադրական դատարան դիմելու հետ:

Հանրահավաքում ելույթ կունենան «Ազգային համաձայնություն» միավորման անդամներ Վազգեն Մանուկյանը, Պարույր Հայրիկյանը, Աշոտ Սարգսյանը, Լենսեր Աղալովյանը, Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Լույս է տեսնում 5 անգամ
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիրը խմբագիր
Երևան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562041, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՄԱՐԳԻՍ ՄԱՐԳՍՅԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յոդածը «Ազգին» դարձանքով է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

տեղական

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ

Բնության պահպանությունը՝ ընդհանուր ջանքերով

ԵՐԵՒԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Անդրկովկասում անհրաժեշտ է ստեղծել տարածաշրջանային բնապահպանական ծառայություն, որը կկարողանա իրականացնել ընդհանուր բնական պաշարների պահպանությունը»: Այսպիսի գաղափար արտահայտեց Վրաստանի բնական պաշարների պահպանության նախարարի տեղակալ Զուրաբ Թավարքիլաձեն, որը մասնակցում էր Սեւանա լճի խնդիրներին նվիրված սեմինարի աշխատանքին: Զ. Թավարքիլաձեն նշեց, որ տարածաշրջանում գոյություն ունեն բնական պաշարների հետ կապված բազում սահմանային խնդիրներ: Օրինակ, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի համար ընդհանուր գետերի օգտագործումը, կամ Վրաստանի եւ Հայաստանի մերձսահմանային անտառների պաշտպանությունը եւ այլն: Գլխավոր խնդիրներից մեկը, որ շոշափում է ամբողջ տարածաշրջանի շահերը, հայկական ատոմակայանի խնդիրն է: Զ. Թավարքիլաձեի խոսքերով, անհրաժեշտ է որոնել այլընտրանքային էներգետիկայի ուղիներ (օրինակ, կառուցել փոքր հիդրոէլեկտրակայաններ): Տարածաշրջանի երկրները, նրա կարծիքով, պետք է ընդհանուր որոշումներ մշակեն, փորձի փոխանակում կատարեն եւ համաձայնեցնեն իրենց գործողությունները, քանի որ «բնությունը չի ճանաչում քաղաքական հարաբերություններ, եւ նրա համար մենք պատասխան ենք տալիս գալիք սերունդների առջեւ»: Զ. Թավարքիլաձեն նշեց, որ այդ խնդիրների լուծումը պետք է կատարվի ոչ միայն ուժային միջոցներով, այլ նաեւ օրենսդրական ակտերի ընդունմամբ: Նա հայտնեց, որ մոտ ապագայում Վրաստանում կընդունվի օրենք բնության պահպանության մասին եւ կմշակվեն հարկային համակարգի նոր միջոցներ, վճարումներ բնական պաշարների օգտագործման համար եւ տույժեր շրջակա միջավայրի աղտոտման համար: Նախատեսվում են նաեւ խրախուսական միջոցներ այն ձեռնարկությունների եւ ֆիրմաների համար, որոնք կիրառում են մաքուր սարքավորումներ կամ ուրիշ նախազգուշական բնապահպանական միջոցներ:

ԵՐԵՎԱՆ

Առջեւում ԱԻՄ-ի վնասների փոխհատուցման գործընթա՞ցն է

Ինչպես հայտնի է, սեպտեմբերի 25-ի «դեսանտային հեղաշրջման» փորձից հետո մեր իրավապահ մարմինների գործողությունների շնորհիվ «նախատեսված» լուռ էր ստեղծվել ԱԻՄ-ի եւ ԱԺՄ-ի գրասենյակներում. տակնուվրա էին արվել փաստաթղթերի կույտեր, համակարգչային եւ այլ տեխնիկայի մեծ ու փոքր բաղադրիչներ, կենցաղային զանազան իրեր: ԱԺՄ գրասենյակն անհայտ պատճառով շարունակում է կնքված մնալ, իսկ ԱԻՄ-ի գրասենյակում կյանքը շարունակվում է. բնել աշխատակիցների ճիգերի զգալի մասն առայժմ ուղղված է «հետխանձինքչյան ներխուժման» վերքերի ամոքմանը: Թեեւ իրավապահ մարմինների նախորդող գործողությունները եւս բնորոշված էին «հարազատային տաքարյունությամբ», քանզի իրենց բնույթներն «փոշմանել են» եւ ԱԻՄ-ին պատճառած վնասը փոխհատուցելու պատրաստակամություն՝ հայտնել, ինչպես բացահայտել Պարույր Հայրիկյանն իր վերջին ասուլիսում, անձնական ե՛ւ նաեւ հայաստանյան իրականության մեջ, որ առաջային լավատեսությամբ նայելու առիթ է տալիս: ԱԻՄ-ի կրած վնասն, ըստ փախանաձայնության Ռուբեն Վարդանյանի, գնահատվում է գրեթե 50000 դոլար, որի մի մասը (մոտ 20000 դոլարի չափով) վերադարձվել է: Այսպես, օրինակ, շենքին վերադարձվել են դյուրակիր (գրպանի) համակարգիչների մի մասը, 2 տեսախցիկ, 2 տանջալիի չափ տեսաժապավեններ, սակայն դրանցից օգտվելը դժվար է, երբ ոչ անհնար, քանի որ չեն վերադարձված բազմաթիվ մարտկոցներ, լիցքավորման սարքեր, դիսկետներ, մի խոսքով, առօրյա աշխատանքում անհրաժեշտ պարագաներ: ԱԻՄ-ի աշխատակիցներից շեղելով զանք, որ «վստահագործվել», այսինքն, հետագծել են գրասենյակից էլեկտրական սալիկներ եւ նույնիսկ... բնդանոթներ:

ԱԻՄ-ի վնասի ծայրամաս բաժինը կազմում են ափսոսանքները, որ իրավապահները տարել են չարիբով դեկեր, աղավնիներ, պայուսակ են մարտկոցներ: Սակայն ամենամեծ կորուստն, ըստ ԱԻՄ-ի փոխնախագահի, Ծննդավայրի եղեռնանների հիմնադրամի (ԾԵՀ) մայր համակարգիչն է, որին միացված էին 6-7 համակարգիչներ Հայաստանի որը եւ միավորման ծննդավայրի երեխաների ցուցակներով եւ փաստաթղթային տեղեկություններով, որ ԾԵՀ բարեգործականի 5-ամյա աշխատանքի արդյունքն են:

ԱԻՄ-ի կրած նյութական կորուստների ցուցակը արդեն օրը հանձնվել է դատախազություն (ՀՀ գլխավոր դատախազի անունով), իսկ նոյեմբերի նոյեմբերի 21-ին ուղարկվել ՆԳՆ եւ ԱԱՆ: Այնպես որ, առջեւում ԱԻՄ-ի վնասների փոխհատուցման գործընթացն է: Ո՞վ գիտե, գուցե «ընթացքում» կվերադարձվի նաեւ ՆԳՆ կողմից բռնագրավված բոլոր պաշարը, եւ «Անկախություն» ու «Ախրոպոլ» շաբաթաթերթերը կրկին կհամալրեն հայ մամուլի ճակատամարտը:

«31-Ի ԳՈՐԾ»

Ամբաստանյալները դեմ են առանց փոխհատուցման սեփական զենքը հանձնելուն

«Վահան Հովհաննիսյան+30» գործով դատապարտվող Կարապետ Ղազարյանը եղել է 88-ի Ազգային շարժման ակտիվ մասնակիցներից մեկը, որին հիշում են լրիվ հավաքական Հոկտեմբերի 22-ի դատական նիստում, Շարժման կազմակերպիչների վերաբերյալ նրա լավատեսականությունը նկատելի ունենալով. Վահան Հովհաննիսյանն ասաց. «Հիշո՞ւմ եմ «Ղարաբաղ» կոմիտեի կոչերը հող ու տուն պահանջել, զենք առեք»: Այդ կոչերն արված էին խորհրդային համառակցի ժամանակ եւ ոչ ոք նրանց չէր մեղադրում պետական հեղաշրջում կատարելու կամ անօրինական զենք ունենալու մեջ:

Ամբաստանյալ Կ. Ղազարյանը հաստատելով ասաց, որ ինքը ավելացրեց, թե հարյուրավոր մարդիկ են ճանաչում, որոնք իսկապես սեփականությունը վաճառելով զենքեր գնեցին ու պաշտպանեցին հայրենիքը: Իսկ հիմա, առանց փոխհատուցման, իրենցից պահանջվում է հանձնել այդ զենքերը: Վ. Հովհաննիսյանի կարծիքով, ճիշտ այդ զենքերն օրինականացվելու էր եւ իրենց ստեղծելիք կառավարման միությունը նաեւ այդ նպատակին էր հետապնդելու: Կարապետ Ղազարյանն այն կարծիքին էր, որ իրենց կուսակցությունն են ոչ իբրեւ հին պաշտպան մասնակիցների, այլ նույնի 21-ի դեպքերին ակտիվ մասնակցություն ունենալու համար:

Դատական կոլեգիան որոշեց հրապարակել ամբաստանյալ Կարապետ Ղազարյանի նախաքննական ցուցմունքները, որից հետո դատավարության մասնակիցները կհարցաքննեն նրան: Ցուցմունքների հրապարակումից բացի, ցուցադրվեց նաեւ հարցաքննություններից մեկի տեսագրությունը: Ժապավենը դիտելուց հետո ամբաստանյալի պաշտպանության Մարինե Հայրապետյանը գտնելով, որ հակասություններ կան իր պաշտպանյալի երեկվա գործին կցված հարցաքննության օրինակի եւ տեսագրության միջեւ, միջնորդեց նոր պատգրություն կատարել: Փաստաբանի նկատել էր նաեւ, որ տեսագրությունը համակարգչի օգնությամբ փոխված է:

Դատական միջնորդը համարել էր պաշտպանական կողմի միջնորդությունը եւ իր հերթին միջնորդեց պարզել, թե ինչո՞ւ լսել չեն դատարանում ցուցադրված վերջին երկու տեսաձայնագրությունները եւ ինչո՞ւ են ընդմիջված դրանք: Դատական կոլեգիան միջնորդությունը բավարարելու համար որոշեց նիստերն ընդհատել մինչեւ նոյեմբերի 29-ը, որպեսզի դատական փորձագետը պարզի տեսաձայնագրությունները:

Մ. Գ.

ՍԵՒԱՆԱԼԻՃ

ՍՏԵՓԱՆԱՎԱՆ

Գործարանի արտադրանքը մեծ պահանջարկ ունի

Ստեփանավանի բարձր համախականության էլեկտրատրանսֆորմատորների գործարանի ինժեներատեխնիկական աշխատողների կողմից ստեղծվել պլազմային եղանակով մետաղների կտրման նոր սարք: Այն մեծ առավելություն ունի նախորդներից եւ աշխատում է ցրման հոսքով: Սկսվել է նոր սարքի մասսայական թողարկումը: Գործարանում արտադրվում են նաեւ էլեկտրատախացուցիչներ, պահածոների կափարիչներ, էլեկտրամոնտաժի վարդակների տուփեր, որոնք մեծ պահանջարկ ունեն:

Անխիթար վիճակում է ջրամատակարարումը

Այս տարի Ստեփանավանի ջրամատակարարման ցանցերից վերցված նմուշներից 46.5, իսկ գյուղերից 39 տոկոսը չեն համապատասխանել «Խմելու ջուր» պետական ստանդարտի պահանջներին: Ստուգված 160 նմուշներից երկուսում հայտնաբերվել է մնացորդային քլոր: Պարզ է, որ համապատասխան ղեկավարությունները լրջորեն մտահոգվեն այս հիմնահարցով, մանավանդ որ բարենպաստ աշխատանքի դեպքում այն լիովին լուծելի է:

Հացահատիկ՝ փախստականների համար

Փախստականների տարածքային գրասենյակի օժանդակությամբ Արջուտ գյուղի համար ծնով է բերվել մարզի գյուղամաններում արդեն փոխարկված 700 հազար դրամ արժողությամբ ցորենի բարձր բերքատու սերմացու: Փախստականների 60 ընտանիքի համար ցանվել է 20 հա հացահատիկ:

Ա. Ա.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւանի քաղաքապետն ընդունեց տեր եւ տիկին Մեծօրյաններին

Այսօր Երեւանի քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանն ընդունեց ամերիկահայ բարերարներ տեր եւ տիկին Մեծօրյաններին: Քաղաքապետը հյուրերին ներկայացրեց Երեւանի ներկան, զարգացման հեռանկարները: Հյուրերը գոհունակություն արտահայտեցին իրենց ստացած տպավորություններից եւ միեւնույն ժամանակ ներկայացրեցին այն ծրագրերը, որոնք նախատեսված են Երեւան քաղաքի հանրակրթական դպրոցների համար: Վերջում տեր եւ տիկին Մեծօրյանները Վանո Սիրադեղյանին հանձնեցին Քեմբրիջ քաղաքի (ԱՄՆ, Բոստոնի շրջան) քաղաքապետ Դոյլ Ռասելի շնորհավորական ուղերձը Երեւանի քաղաքապետին եւ երեւանցիներին՝ Հայաստանի անկախության 5-րդ տարեդարձի առթիվ:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

Կապան. 7 թեկնածու՝ քաղաքապետի պաշտոնի համար

ԿԱՊԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին օրենքի համաձայն, Կապանում եւս սկսվել է նախընտրական քարոզչության փուլը: Քաղաքապետի պաշտոնի համար մարզկենտրոնում իրենց թեկնածությունն են առաջադրել 7 հոգի՝ Կապանի քաղխորհրդի գործկոմի նախագահ, ՀՅԴ վարչության անդամ Ռաֆիկ Սարուխանյանը, Ամ պատգամավոր Դերենիկ Մարգարյանը, մարզպետարանի բաժնի վարիչներ Սիֆայել Մինասյանը եւ Լեոնիկ Պետրոսյանը, քաղխորհրդի նախագահի տեղակալներ Յուրիկ Բունիաթյանը եւ Շավարշ Ավետիսյանը, կույրերի միավորման տնօրեն Գագիկ Արաքելյանը: Ավագանու անդամության 15 տեղի համար Կապանում առաջադրված է 79 թեկնածու: Ինչպես հայտնեց Կապանի համայնքային հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆիկ Պողոսյանը, Կապանը բաժանված է 5 ընտրատարածքի եւ 14 տեղամասի: Այժմ կատարվող ամենակարեւոր գործը ընտրողների ցուցակների ճշտումն է, որոնք պատրաստ կլինեն մինչեւ նոյեմբերի 26-ը:

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Համագործակցություն, որի կենտրոնում Մուշեղ Իշխան բանաստեղծն է

Նոյեմբերի 21-ին Երեւանի Մուշեղ Իշխանի անվան կրթահամալիրում տոնական իրարանցում էր. նշվում էր Մուշեղ Իշխան բանաստեղծի, մանկավարժի ծննդյան տարելիցը: 1990-ից (երբ, ինչպես բանաստեղծի հայրենի հողում տուն ունենալու երազանքի հետմահու մարմնավորում, Երեւանյան այս դպրոցը, կալիֆոռնիացի բժիշկ-ուրոլոգ Կարո Դերձակյանի նախաձեռնությամբ, անվանակոչվեց Մուշեղ Իշխանի անունով) ավանդական դարձած այս տոնակատարությանը ներկա էին պրն. Դերձակյանը, որ նաեւ դպրոցի հովանավորներից է, բանաստեղծի քույրը՝ տիկին Հուշիկ Ծնծղերեձյանը, հյուրեր: Օգտվելով պատեհությունից, պրն. Դերձակյանին խնդրեցինք պատմել իր այցելության առիթի, ծրագրերի մասին:

«Ես, որպես սփյուռքահայ, շատ բան կորցրի Մուշեղ Իշխան մանկավարժից, որ Լիբանանում մեզ կրցավ մեծ սեր զգեցնել հայ լեզվին, հայ մշակույթին հանդեպ», – ասաց պրն. Դերձակյանը: Բեյրութի «Նշան Փալանճյան» ճեմարանին մեջ Մուշեղ Իշխանին աշակերտել եմ ու անոր չէինք գիտակցեր իր այդ չափի մեծության, վեհության, որ շատ ավելի ուշ գնահատեցինք: 1990-ին, երբ հերթական բժշկական այցելությամբ կգտնվեի Երեւան, տիկ. Նուպա տիկին Միքայելին հետ գացինք Կալիֆոռնիայի մեր շրջանին Կիրակոս Մինասյան վարժարանին համար նոյն դպրոց մը գտնել Երեւանի մեջ, որպեսզի մեր աշակերտները գրչընկերներ ունենան եւ այդ ուղիով ավելի մոտ զգան հայրենիքին: Այն ատեն խոստացված մեր կապերը թիվ 58 դպրոցին հետ եւ մեր առաջարկը եղավ այդ դպրոցը կոչել նշանավոր հայ բանաստեղծի մը անունով: Հոգաբարձություն մեջ, առաջարկը ջերմորեն ընդունվեցավ, ինչպես դպրոցի տնօրեն տիկին Հաստրությունյանին, այնպես ալ պաշտոնական մարմիններու կողմե, եւ դպրոցը անվանակոչվեցավ Մուշեղ Իշխանի անունով: Այդ օրվանե սկսած ուղղակի հետեւած ենք դպրոցի առաջխաղացումին, մեր միջոցներով օժանդակած ենք դպրոցի զանազան ծրագիրներուն: Մասնավորապես մեր մասնակցությունը բերած ենք ձմեռային ջեռուցման եւ վերանորոգման աշխատանքներուն: Նաեւ խանդավառությամբ անձնական էր, թեեւ զարմանալի նորե կրցած ենք ու ... հետաքրքրություն ստեղծել Մուշեղ Իշխան վարժարանին հանդեպ, ինչ Կիրակոս Մինասյան վարժարանի ծնողական մարմնին, աշակերտներու, Սարգ Խաչատրյանի միջոցով բնչքայի վարչությունը կողմէ, որ իրենց կարգին բազմ նպաստ բերին: Վերջին տարիներուն հայ մտավորականներու միության (Armenian professional society) Օրենջ Քաունթիի մասնաճյուղը շատ օգտակար աշխատանք կատարած է դպրոցին օգնելու ավելի բազմակողմանի ծրագրերով եւ նյութական աջակցությամբ: Նաեւ տիկին իր անձնական միջոցներով կրցած է որոշ գումարներ առանձնացնել, որ բաժնվել են դպրոցի կոլեկտիվին, որպես գնահատանք իրենց աշխատանքին: Կրնամ ըսել, թե ամենա սերտ սիրալիր-հայրենիք համագործակցության լավ օրինակներեն մեկն է, որուն կենտրոնը Մուշեղ Իշխան բանաստեղծն է:

Ծրագրերը կանցնին, դպրոցը մեծ պետքեր ունի դեռեւս, շենքը որոշ բարեփոխումներու կարիք ունի, ու արդեն տեղի կունենան: Բայց մենք ուզենք գործը ավելի կրթական համակարգին ներս փոխադրել, մանավանդ կոմպյուտերային ոլորտ: Անցյալ տարի կրցանք Multimedia կոմպյուտեր մը նվիրել դպրոցին (ազգային բարձր գիտակցությամբ օժտված պրն. Միքայել Վանդիկյանին անունով), ու բավական ազդեցություն արդեն ունեցած է ուսուցման միջոցառումներու մեջ: Իմ երազս է, որ օր մը դպրոցն օժտեն կոմպյուտերային սարքավորումով (լաբորատորիա):

Ինչ կվերաբերի մասնագիտական ծրագիրներուն, կպատրաստվին 88-են ի վեր ուրոլոգ Արաքելյանին հետ սկսված համագործակցությունը: Պիտի նկատեմ, որ 8 տարվա ընթացքին Հայաստանում բավական առաջխաղաց կատարված է ուրոլոգիական մեր մասնագիտության մեջ. Նոր պակասներ կան այս տեղ աշխատելով, որ արտասահման նոր եկած օգնությունը կոճա ու ջանք: Multimedia կոմպյուտեր մը բերած եմ հետս, որ կարելի է գործածել զանազան ձեւերով, համակարգել վերջին բժշկական նորություններու հաղորդակցությունները նորեն նորանոր ծնողա. Ինտերնետի միջոցով աշխատելու համար: Շատ են ընելիք գործերը, կհուսամ, որ մասնակիցն ընթացքին այդ գործերուն մեջ հասնինք»:

ԱՆՈՒՇ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Ամենավտանգավորը պետականության ճգնաժամն է

«Հայաստանի Հանրապետություն» պաշտոնաթերթի նոյեմբերի 19-ի համարում լույս տեսած «Ինքնահռչակումն անպատժելիության իմունիտետ չի առաջացնում» հոդվածի հեղինակ պրն Ալ. Բեգլարյանը առաջ քաշելով հիմնականում ընդունելի գաղափարներ, ըստ իս, սակայն չի պատկերացնում իրավիճակի ողջ լրջությունը, մնում է սեպտեմբերի 25-ի իրադարձությունների առթիվ իր իսկ կանխակալ պատկերացումների գերին եւ անում է ոչ միայն միակողմանի, այլեւ ուղղակի վտանգավոր հետեւություններ:

Իր գործն է, երբ նա պնդում է, որ «իրավիճակը սեպտեմբերի 25-ին ընդդիմության սույն պարագլուխների համար անվերահսկելի չի եղել: Ծրագիրն իրականացվել է սկզբից մինչեւ... կրակոցները, ի ցավ իրենց՝ օղ»: Մարդը դրանում համոզված է, գտնում է, որ «բռնությունը հենց այնպես չի ծնվում, այն կազմակերպվում է, ծրագրվում, իրականացվում», եւ նրա համար որեւէ տարակույս չկա՝ «կազմակերպիչներն էլ հայտնի են, սատարողները՝ նույնպես»:

Ամեն մարդ կարծիք ունենալու իրավունք ունի, սա էլ կարծիք է, որքան էլ ակնհայտորեն դատարանի վճռից առաջ վազող, ինչն ինքնին մերժելի է, սխալվելու շատ մեծ հավանականությամբ: Այնուամենայնիվ, եթե նույնիսկ ընդունենք, որ պրն Բեգլարյանի տեսակետները վաղը դատական ճշմարտությամբ պիտի հաստատվեն էլ, այսօր չենք կարող չարձանագրել, որ հասարակական լսարանը ամենեւին էլ այդպես միանշանակ չի նայում կատարվածին: Հեղինակն ինքն է արձանագրում, որ «խորհրդարանի շենքի գրոհի կազմակերպիչները, հրահրողներն ու մասնակիցները նորօրյա հերոսներ են, իսկ սահմանադրական կարգն ու մարդկանց անվտանգությունը պաշտպանողները՝ դահիճներ, ժողովրդավարության հակառակորդներ եւ այլն»: Սա պրն Բեգլարյանն անում է անթաքույց հեգնանքով, նույն կերպ ծաղրելով Դավիթ Վարդանյանին, որը «ԱԺ-ի գրոհը վերագրում է ինչ-ինչ իշխանական սադրանքների, գործակալների եւ այլն...»:

Բայց հեգնանքն ու ծաղրն այստեղ շատ փոքր փաստարկ են: Համարձակվում եմ՝ անարժեք են, քանզի ճիշտ այդպես միանգամայն լրջորեն եւ առանց որեւէ հեգնանքի են մտածում բազմաթիվ քաղաքացիներ: Սխալվո՞ւմ են, թե ոչ, խաբվա՞ծ են, թե՞ ոչ այս պահին էական չէ: Էականը, հասարակական անդորրի վերականգնման, հոգիներում խաղաղության վերահաստատման համար չափազանց վտանգավորը հենց այս մտայնությունն է, որ արդար-անարդար՝ համակել է քաղաքացիների որոշակի շերտերի: Մինչեւ այդ մտայնությունը չցրվի, ներդաշնակությունը չի վերականգնվի: Քամահրանքով, առավել եւս պետականորեն կոշտ դիրքորոշում որդեգրելով, ինչի կողմն է փաստորեն անում պրն Բեգլարյանը, տարակուսանք չես ցրի, կասկածները չես հերքի, միայն կխորացնե՛ս:

Հասարակության երկփեղկվածությունը, ավաղ, ամենեւին էլ «ուռճացվող առասպել» չէ, ինչպես կարծում է հարգելի հեղինակը, ցավալի իրողությու՛ն է: Չտեսնել կամ չտեսնելու տալ այն՝ ինքնախաբեություն է, արհամարհելը՝ մոլորություն: Ստեղծված վիճակում, իմ կարծիքով, ամենապարզ մոտեցումը այդ երկփեղկվածության հաղթահարման ուղիների որոնումն է, հակամարտ կողմերի միջեւ հաշտության եզրեր գտնելը, ո՛չ թե բեւեռացման խորացումը: Իսկ մի՞թե դրան չի տանում «ցանկացած անօրինականություն խստորեն կանխելու» կոչը, իբրեւ «նոր ցնցումներից խուսափելու միակ ճանապարհ»: Մի՞թե «Մանուկյան Վազգենին ու իր թիմին» իբրեւ քաղաքական երկխոսության մյուս կողմ ընդունելուց հրաժարվելու հորդորը նույն այդ «նոր ցնցումների» հիմք չէ: Ինձ համար կատարելապես անհասկանալի է, թե ինչո՞ւ այդպիսի հնարավոր երկխոսությունը «ամենավտանգավորն է ժողովրդավարության համար»: Համենայն դեպս, հարգելի հեղինակը սա չի բացատրում, միանգամայն բավարար համարելով, որ «սեպտեմբերի 25-ի վանդալիզմին չմասնակցած եւ այն դատապարտող մյուս կուսակցությունների հետ երկխոսությունը ոչ միայն պետք է, այլեւ ընթանում է»:

Որ դա այդպես է՝ ողջունում ենք: Բայց ինչպե՞ս պիտի հակամարտության մեջ մասնակցություն չունեցողները նպաստեն հակամարտության կողմ հանդիսացած ընդդիմադիրների եւ իշխանությունների միջեւ լարվածության թուլացմանը՝ դժվարանում եմ պատկերացնել: Պարզ տրամաբանությունը հուշում է, որ իրար հետ լեզու պիտի գտնեն... վիճողնե՞րը, եւ պիտի գտնեն հենց փոխզիջումների ճանապարհով, ինչը գործնականում մերժում է պրն Բեգլարյանը:

Ես չէի գրի այս հոդվածը, եթե անկեղծորեն տագնապած չլինեի նման հարցադրումներից: Խոսքը կոնկրետ հեղինակի, նրա զուտ անձնական տեսակետների մասին չէ: Այդ տեսակետները, ակնհայտորեն, բաժանում են նաեւ պետական իշխանության բարձրագույն օղակներում գտնվող ազդեցիկ գործիչներ: Եվ եթե սա դառնա վերջնականապես ընդունված պետական դիրքորոշում, ապա, Աստված մի արասցե, մենք կգնանք ո՛չ թե դեպի հասարակության որոշակի մասի եւ իշխանությունների միջեւ առաջացած կնճռի հարթում, այլ՝ բարդացո՛ւմ: Որովհետեւ չտեսնել եւ չհասկանալ, որ կնճիռը հենց հասարակության որոշակի մասի, եւ ո՛չ թե իշխանատենչ ընդդիմադիրների մի փոքրիկ խմբի միջեւ է, նշանակում է տուրք տալ կործանարար մոլորության: Քաջություն պիտի ունենալ ճշմարտության աչքերին նայելու՝ Վազգեն Մանուկյանն ու իր թիմը, ինչպիսի պիտակներով էլ խարանես, հանդիսացան եւ հանդիսանում են իշխանությունների հետ որոշակի հակամարտության մեջ գտնվող հասարակական շերտերի տրամադրությունների արտահայտիչը: Լավ-վատ, քաղաքակիրթ, թե ոչ՝ նրանց գործողությունները ամենեւին էլ համընդհանուր դատապարտության չարժանացան: Մի՞թե սա ոչինչ չի հուշում:

Չեմ ուզում հոռետես երեւալ, սակայն չեմ կարող տագնապս չարտահայտել, որ ներկա քաղաքական ճգնաժամը, խորանալու դեպքում, կարող է վերածվել... պետականությա՛ն ճգնաժամի: Բոլոր ճգնաժամերից դա ամենասոսկալին է, որովհետեւ առաջացնում է պետության անկառավարելիությո՛ւն: Այս վտանգի թեկուզեւ ամենաաննշան հնարավորությունը հարկավոր է վճռականորեն խափանել: Իսկ այդ հնարավորությունը պահպանվելու է այնքան ժամանակ, քանի դեռ ոմանց կողմից կասկածի տակ է դրվում Նախագահի, Ազգային ժողովի, նրանց նշանակած կառավարության, Սահմանադրական դատարանի եւ հենց Սահմանադրության լեգիտիմությունը, օրինավորությունը: Եթե այս մտայնությունը չհաղթահարվի, ապա նույնիսկ տեղական ինքնակառավարման մարմինները, որ դեռ նոր պիտի ընտրվեն, չեն վայելելու պետք եղած հեղինակություն հենց այն պատճառով, որ ձեւավորվելու են... նույն այդ ոմանց կողմից կասկածի ենթարկվող Սահմանադրության հիման վրա:

Ի՞նչ կկատարվի այդ դեպքում մեզ հետ: Մենք կհայտնվենք այն առագաստանավի վիճակում, որի անձնակազմի մի մասը հրաժարվում է ճանաչել ոչ միայն նավապետին, այլեւ նրա օգնականների, նավում կարգ ու կանոնի համար պատասխանատու մյուս բոլոր մեծ ու փոքր պաշտոնատարների իշխանությունը, ենթարկվել նրանց կարգադրություններին: Քանի դեռ ծովը խաղաղ է, այդպիսիներին կարելի է փակել նավամբարում, իսկ եթե ալեկոծություն սկսվի՞, երբ տախտակամածին անփոխարինելի է յուրաքանչյուր նավաստու բազկի ո՞ւժը:

Մտածո՞ւմ են այս մասին «կոշտ գծի» կողմնակիցները: Եվ եթե այո, ապա ինչպե՞ս են պատկերացնում անձնակազմի միասնական գործողությունների վերականգնման հնարավորությունը դեռ մինչեւ «ալեկոծության» սկսվելը:

Ասել եւ կրկնում եմ՝ Նախագահին հնարավորություն պետք է տալ երկիրը կառավարելու, քանի դեռ Սահմանադրական դատարանը նրա լիազորությունները հարցականի տակ չի դրել: Համընդհանուր համաձայնության պետք է հանգել Սահմանադրական դատարանի վճիռը, ինչպիսին էլ այն լինի, անվերապահորեն ընդունելու եւ նրան ենթարկվելու մասին: Վճռականորեն պիտի վերջ տալ Սահմանադրության ընդունված-չընդունված լինելու մասին բոլոր խոսակցություններին: Վա՞տ է, եթե բարելավենք նույն այդ Սահմանադրության մեջ ամրագրված հոդվածների շրջանակներում: Ինչ վերաբերում է Ազգային ժողովին, ապա այն ցրելու եւ նոր ընտրություններ նշանակելու մեջ որեւէ սարսափելի բան չկա, եթե հաշվի առնենք, որ ո՛չ կազմավորման ժամանակ, ո՛չ էլ առավել եւս հիմա Ազգային ժողովը չի արտացոլում կուսակցական ուժերի տեղաբաշխման իրական պատկերը հասարակության մեջ: Սակայն դա՛ էլ պիտի նախագահը վճռի՝ հենց ընդդիմադիրների հետ երկխոսություններից եւ փոխհամաձայնության եզրեր գտնելուց հետո:

Եղել եւ մնում եմ այդպիսի երկխոսության համոզված կողմնակիցը: Եվ եթե պրն Բեգլարյանն ու նրա պես մտածողները պահանջում են «բարի լինել եւ նշել նաեւ խոսակցության երկրորդ կողմին», ապա ես անվարան մատնանշում եմ հենց այն «Վազգեն Մանուկյանին ու նրա թիմին», որի անունն անգամ լսել չի ուզում արգո հեղինակը:

Հասարակության մեջ անդորրի վերականգնման հարցում հենց Վազգեն Մանուկյանի ու նրան սատարողների հնարավոր ներդրումը չափազանց մեծ կարող է լինել, որովհետեւ բավական զգալի է նրանց ազդեցությունը: Ճնշումները չեն կարող հեղինակազրկել նրանց, եթե հակառակ արդյունքը չտան: Ընբոստներին պատժելը մեծ իմաստություն չէ, նրանց հասկանալը, համոզելը եւ հանուն պետության մեջ կայունության ապահովման նրանց հետ բանակցե՛լն է իմաստություն:

Եթե բանավիճող կողմերը հանդես բերեն այդպիսի պատրաստակամություն, ապա նրանց հեղինակությունը դրանից մեծ չափով կբարձրանա: Եվ հակառակը՝ անվերապահորեն կհեղինակազրկվի ա՛յն կողմը, ով կանխավ կհրաժարվի երկխոսությունից: Հասարակության մեջ այդպիսի երկխոսություն սկսելու պահանջը շատ մեծ է եւ գրեթե համընդհանուր պաշտպանություն է վայելում: Բոլորը, նույնիսկ ամենաշարքային մարդիկ, անգամ բնազդորեն զգում են հետագա առճակատման ու բռնաճնշման խորացման անթույլատրելիությունը: Միայն ժողովրդից կատարելապես խորթացած, նրա տրամադրություններին անհաղորդ մարդը կվիճարկի այս իրողությունը: Եվ այդպիսի երկխոսություն սկսելու առաջին քայլը բոլորն սպասում են... իշխանություններից:

Այսօր եկել է պահը, երբ իշխանություն, թե ընդդիմություն հասարակական լսարանին պիտի պատասխան տան մի հարցում՝ ո՞րն է գլխավորը իրենց համար, պետության կայունությո՞ւնը, որը նախ եւ առաջ ենթադրում է կառավարելիություն, պետության ղեկավարին, պետական իշխանության մյուս մարմիններին ենթարկվելու պատրաստակամություն, թե՞ իշխանությունը պահելը կամ նվաճելը ցանկացած գնով, այդ թվում նաեւ երկրի կայունությունը, ասել է՝ ապահովությունը վտանգելո՛ւ գնով:

Պետության մեջ պետք է թագավորի առողջ բանականությունը, ամեն ինչ հասարակական շահերին զոհաբերելու հոգեբանությունը: Այս պարագայում տեղ չպետք է ունենան քաղաքական գործիչների, այդ թվում նաեւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ Վազգեն Մանուկյանի, նրանց շուրջ համախմբված ուժերի անձնական համակրանքներն ու հակակրանքները, հավակնություններն ու ակնկալիքները: Զոհաբերե՛լ դրանք՝ հանուն ճգնաժամի հաղթահարման, հանուն պետության անկառավարելիության ուրվականի հալածման, ահա՛ հայրենասիրությունը...

ԱՐՏԱԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՏԵՍԱԿԵՏ

Հողի սեփականաշնորհում. Մոտեցումներ, կարծիքներ ու հակադրություններ

Այս կամ այն երեւույթի ու գործընթացի կարեւորությունը որոշող կարեւորագույն չափանիշներից մեկը նրա հասարակական նշանակությունն է: Հայաստանի անկախացումը հաջորդող ժամանակահատվածում ծավալված գործընթացները ընդգծված նշանակություն են ստանում մի քանի պատճառներով. ա) դրանք էականորեն տարբերվում են ԽՍՀՄ գոյության տարիներին ձեւավորված իրողություններից ինչպես ծավալներով, այնպես էլ հասարակական հարաբերությունների վրա ունեցած ազդեցությամբ, բ) դրանց կայացումից է կախված նորանկախ հանրապետության ոչ միայն ներկան, այլեւ ապագան:

Հայտնագործություն արած չենք լինի, եթե պնդենք, որ զարգացման տնտեսական մոդելի ճիշտ ընտրությունը խիստ որոշակի դեր է խաղում հասարակության կյանքում ընդհանրապես, իսկ անցումային շրջանում ավելի են կարեւորվում մոդելի ընտրության հետ կապված բոլոր հարցերը: Հայաստանի, ինչպես նաեւ նախկին սոցիալիստական երկրների պարագայում մոդելի ընտրությունը դառնում է գերնպատակ այն պատճառով, որ դրա հետ են կապվում բարեկեցիկ կյանքի բոլոր հույսերը: Մենք այստեղ չենք քննարկի զարգացման տարբերակների հետ կապված հարցեր, այլ կխոսենք հիմնականում 1991 թ.-ին իրագործված եւ սոցիալիստականից նորին (կապիտալիստականին) կատարվող անցումը կարգավորող կարեւորագույն բարեփոխումներից մեկի՝ հողի սեփականաշնորհման մասին, քննարկելով գործընթացի մշակութային, ազգագրական առումները:

1991 թ.-ին իրագործված հողի սեփականաշնորհումը գյուղատնտեսությանը եւ գյուղական բնակչությանը վերաբերող հիմնական բարեփոխումն էր: Այն կատարվեց անկախության անմիջապես հաջորդող շրջանում, իրարամերժ ու հակասական մոտեցումներ ձեւավորելով ինչպես գյուղական բնակչության, այնպես էլ գիտական շրջանակներում: Երեւույթի կարեւորությունն ու ընդգրկունությունը ներկայացնելու համար փաստենք որոշ իրողություններ. փոխվում էին խորհրդային իշխանության տարիներին գոյություն ունեցած, թեկուզ արհեստականորեն կայունության որոշակի աստիճանի հասցված համակարգերը, տնտեսավարման ձեւերն ու եղանակները: Գյուղացին կանգնում էր հողի սեփականատեր դառնալու անհրաժեշտության առջեւ, հաճախ կոնկրետ պատկերացում չունենալով գործընթացի իրագործման մեխանիզմների մասին, սահմանափակ էին այլընտրանքային տարբերակները, կոլեկտիվ գյուղատնտեսական տնտեսությունների հիմնադրում կամ պետական եւ կոլեկտիվ տնտեսությունների պահպանում, քանի որ պետությունը նախապատվությունը տալիս էր մասնավոր սեփականությանը: Դրան ավելացնենք նաեւ ԽՍՀՄ-ի գոյության տարիներին ձեւավորված բազմաթիվ իրողություններ. գոյության նվազագույնը, հաճախ նույնիսկ վատ աշխատելու պայմանով ապահովող համակարգ, գյուղական բնակավայրերի ու շրջանների կամայական մասնագիտացում, բերքի զգալի կորուստներ, զարգացման Մոսկվայի եղանակ եւ այլն: Պարզ է, որ այդպիսի երկվությունը բավականին բարդացնում էր ստեղծված իրավիճակում ընտրության կատարելու հնարավորությունը, իսկ Արցախյան շարժման հետ կապված ազգային զարթոնքը հաճախ որոշումների ընդունման հիմքում դնում էր ազգայինը, ազգային մտածելակերպը: Դրան նպաստում էր նաեւ նոր գյուղական բնակավայրերի համար մասնավոր սեփականատիրական հարաբերությունների զարգացման կողմնակիցների առկայությունը, որոնք օտար-յուրային, ազգային-խորհրդային հակադրությունը օգտագործելով կարողացան հասնել իրենց համար ցանկալի որոշումների ընդունմանը: Ընդհանրապես, օտար-յուրային, ազգային-խորհրդային հակադրությունը չափազանց կարեւոր դեր էր խաղում այս կամ այն որոշման ընդունման գործում. հաճախ բնակչությունը, հատկապես երիտասարդությունը, ղեկավարվում էր այս կամ այն քայլին օտարին, խորհրդայինին հակադրվելու միայն: Տրված գնահատականների միակողմանիությունից խուսափելու համար փաստենք նաեւ մեկ կարեւոր իրողություն. 1991 թ.-ին գյուղական բնակչության մեծ մասի մեջ կար հողի սեփականատեր դառնալու հետ կապված ոգեւորություն, սեփականաշնորհումը հաճախ դիտարկվում էր որպես կյանքի վերելք առաջացնող էական երեւույթ, չնայած բավականին շատ էին նաեւ նախկին վիճակի պահպանման կողմնակիցները, հիմնականում մեծահասակները: 1991 թ. հայկական գյուղն այս տեսանկյունից դիտարկելու պարագայում առանձնացվում է հակադրությունների եւս մեկ զույգ. օտար-յուրային հակադրությանը ավելանում է մեծահասակներ-երիտասարդներ շրջանակը: Այս հակադրության հիմքում ընկած էր սեփականաշնորհման իրագործման նկատմամբ վերաբերմունքում եղած տարբերությունը. ի տարբերություն երիտասարդների, որոնք կողմ էին միանգամից եւ բոլոր բնագավառներում (անասնապահություն, երկրագործություն, այգեգործություն) իրագործվող սեփականաշնորհմանը, մեծահասակների մեծ մասը կողմ էր փուլայնությանը՝ առաջ հոգող որոշումներին, մոտեցման հիմքում դնելով ժողովրդական «տասը չափիր մեկ կտրիր» իմաստուն խոսքը: Այս հակադրությունը, որն առաջին հայացքից կարող էր ոչ էական թվալ, ավելի խորքային է ու կարեւոր, քանի որ բացի սերունդների բախումն արտահայտելուց, որոշակիորեն կապված է նաեւ զարգացման հնարավոր տարբերակների ընտրության կարեւորությանը: Կարծյալ գնահատման հիմքում տնտեսագիտական չափանիշներ չդնելով փաստենք, որ մեծահասակների առաջարկած փուլային կամ սեփականաշնորհման հաջորդական իրագործման տարբերակը ավելի ռացիոնալ էր, քանի որ տալիս էր ընտրության բազմաթիվ բերություններ ցույց տալու, բաց թողումներից խուսափելու հնարավորություն:

Կարծիքների, մոտեցումների բախման փաստը, որն արտահայտվեց նաեւ համայնքի ժողովներում, ցույց է տալիս, որ հողի սեփականաշնորհման գործընթացը, դեռեւս իրագործման առաջին փուլում, հեռու էր զուտ տնտեսական լինելուց: Այն ձեռք էր բերել խիստ կարեւոր հասարակական մշակութային նշանակություն, քանի որ գալիս էր արմատապես փոխելու գյուղական միջավայրում ձեւավորված բազմաթիվ համակարգերը:

ՄԽԻԹԱՐ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ազգագրագետ

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստանում ստեղծվեց պետական նոր կառույց՝ նախագահների խորհուրդ

Երկուշաբթի օրը Ռուսաստանի Պետդումայի նախագահ Գենադի Սելեզնյովը մերձմոսկովյան Բարվիխայում կեսժամանոց հանդիպում ունեցավ Բորիս Ելցինի հետ, որի ընթացքում քննարկվեց երկրի պետական կառույցների բարենորոգման հարցը. Ռուսաստանի նախագահը, գոհ, որ խորհրդարանի եւ իր կարծիքները Ալեքսանդր Լեբեդի հեռացման հարցում համընկնում են, հանդես եկավ մի նոր, խորհրդակցական մարմնի ստեղծման օգտին, որում կընդգրկվեն երկրի 4 բարձրագույն ղեկավարները. կառավարության, Պետդումայի եւ Դաշնության խորհրդի նախագահներ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, Գենադի Սելեզնյովը եւ Եգոր Ստրոեւը, ինչպես նաեւ երկրի նախագահի հիվանդության շրջանում նոր վարչակազմի ղեկավար Անատոլի Չուբայսը։ Նախագահների այդ խորհուրդը կքննարկի երկրի կարեւորագույն քաղաքական խնդիրները, իսկ Չուբայսի մասնակցությունը նրա աշխատանքներում կլինի ժամանակավոր։ Ապաքինվելուց հետո Բորիս Ելցինը խորհրդում անձամբ կներկայացնի նախագահական իշխանությունը։ Գենադի Սելեզնյովը լրագրողներին հայտնեց, որ նորաստեղծ խորհուրդը նիստեր պետք է գումարի ոչ ուշ, քան 2 շաբաթը մեկ։ Խորհրդարանի խոսնակն ասաց նաեւ, որ նախագահների խորհուրդը «հիմնարար որոշումներ է ընդունելու իշխանության օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների փոխգործունեության հետ կապված», որը շատ կարեւոր է այս պահին, սակայն չճշտեց, թե խորհրդի ընդունած որոշումները ինչ կարգավիճակ են ունենալու։ Գենադի Սելեզնյովը կարծիք հայտնեց, որ Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի նոր ղեկավարի Իվան Ռիբկինի կենտրոնակայանը պետք է գտնվի Կրեմլում, այսինքն այն տարածքում, որտեղ նա գործելու է Ռուսաստանի նախագահի անունից (Ռիբկինն ինքը ներկա չէր այդ ասուլիսին)։ Խորհրդարանի խոսնակը լրագրողներին հայտնեց նաեւ, որ Բորիս Ելցինի հետ հանդիպման ընթացքում համոզվել է, որ նախագահը չնայած իր հիվանդությանը, հսկում է իրավիճակը եւ ի վիճակի է որոշումներ ընդունել։ Սելեզնյովի վկայությամբ, նա հետեւում է այն ամենին, ինչ տեղի է ունենում երկրում։ Նախագահի հիվանդությունը եւ կառավարելու անընդունակ լինելը ամիսներ շարունակ շահարկող, Պետդումայի ձախ-հայրենասիրական մեծամասնությունը ներկայացնող Գենադի Սելեզնյովի շուրթերից հնչած այս խոստովանությունը եւս վկայությունն էր այն իրողության, որ Ալեքսանդր Լեբեդի հեռացումը համախմբել է իշխանություններին։ Բորիս Ելցինի առաջարկն այնքան գրավիչ է, որ ոխերիմ հակառակորդ Չուբայսի հետ նույն խորհրդում աշխատելու հեռանկարը նույնիսկ Սելեզնյովին դատապարտելի չի թվում։

Ռուսները պատրաստվում են մեկ այլ ճակատամարտի

Օգոստոս ամսին Բորիս Ելցինի կողմից հարկերի մասին հաստատված մի քանի օրենքներ պաշտոնյաների կարծիքով բավականաչափ խիստ են, որպեսզի Ռուսաստանի 1996 թ-ի բյուջեն վերադառնա Միջազգային արժութային հիմնադրամի հետ համաձայնեցված ընթացքին։ Հիմնադրամը հակված է համագործակցելու։ Օգոստոսի 2-ին ՄԱՀ-ի ներկայացուցիչն ասել էր, թե փետրվարին Ռուսաստանի հետ բանակցություններում ձեռք բերված պայմանագրի համաձայն հիմնադրամը կսկսի 3 տարում հատկացվելիք [illegible] 10.1 մլրդ դոլար փոխառությունների ամսական վճարումները։

ՄԱՀ-ը չվճարեց նախատեսված 330 մլն դոլարի հերթական փոխառությունը դրանով ազդանշելով, որ հարկերի հավաքումը աչքի ընկնող կարիք ունի. ռուսական կառավարությունը այդ գործընթացը [illegible] էր արել հունիսյան ընտրություններից առաջ։ Ինչո՞ւ ՄԱՀ-ը, որ մանրազնին դիտարկումներ է կատարում ռուսական տնտեսության բոլոր ոլորտներում, ավելի շուտ չնկատեց նման քայլերը։ Հիմնադրամը մերժել էր «Էկոնոմիստ» ամսագրի այն ենթադրությունը, որ իր «աչքերը փակել է» ընտրություններից առաջ տեղ գտած թերությունների վրա։ Սակայն վերջերս իր հեռուստատեսային ելույթում Էկոնոմիկայի նախարար Եվգենի Յասինը հաստատեց, թե ՄԱՀ-ը «ընտրություններից առաջ [illegible]... Բոլորն էլ շատ լավ հասկանում էին, որ այդ ժամանակ [illegible] դիտվելու էր առաջին տեղում»։

Այս միջոցները, Ռուսաստանի ֆինանսների նոր նախարար Ալեքսանդր Լիվշիցի կարծիքով, [illegible] մոտ 10 մլրդ դոլար [illegible] 3.85 տոկոսով [illegible]

5.5 տոկոսն արդեն հաղթահարվել էր տարվա առաջին կիսամյակում։ 1997 թ-ի բյուջեի նախագիծը հնարավոր է, որ դեֆիցիտը իջեցնի ՀՆԱ-ի 3.3 տոկոսի չափով։ Չեչենական պատերազմի ծախսերը ՄԱՀ-ի եւ Ռուսաստանի միջեւ բանակցությունների թեմա չդարձան։ Չնայած այդ պատերազմը նրա ընթացիկ ծախսերից ամենաթանկն է, սակայն այն Ռուսաստանի ազգային հաշվեկշիռը բնորոշող կետերից չի համարվում։

Վերջին հուսալի նորություններից էր ֆինանսների նախարարության հայտարարությունը, թե հարկերի հավաքումը հուլիսին հասել էր ամսական սահմանված մակարդակի 95 տոկոսին, մինչդեռ ամբողջ առաջին կիսամյակում այն շուրջ 63 տոկոս էր։ Չնայած այդ թիվը կրճատվել էր «հարկապաշտ» ֆիրմաների գործունեության հետեւանքով, դա [illegible] թե հուլիսյան առաջընթացը երկար ժամանակ կպահպանվի։

Սակայն դեֆիցիտի կրճատումն ավելի կդժվարանա, քանի որ հասարակական ծախսումներն արդեն իսկ ցածր մակարդակի վրա են։ Այս տարի կատարված բոլոր ծախսումների մեկ երրորդ մասը գնացել էր աշխատավարձերի վճարման վրա, որը նախատեսվածի կրկնակին էր, բայց եւ այնպես այն չկարողացավ վերացնել վճարման պարտքերը եւ դրանից բխող բանվորական խռովությունները։ Ռուսաստանն իր դեֆիցիտի կրճատման ժամանակ [illegible] օգտագործել ներքին եւ արտաքին փոխառությունները, երբ հաստատվեց, որ դրամի շրջանառության մեջ բաց թողնելը (էմիսիան) [illegible] բարձրացնում է [illegible]։ [illegible] 300-500 մլն դոլար փոխառություն է [illegible]

«ԷԿՈՆՈՄԻՍԹ»

Ավստրիայի մայրաքաղաքի կենտրոնական փողոցներում այս օրերին կարելի է տեսնել ազատական կուսակցության FPÖ-ի բազմաթիվ պաստառներ։ Հոկտեմբերի 13-ին անցկացվելու են Եվրախորհրդարանի եւ միաժամանակ Վիեննայի քաղաքային պատգամավորների ընտրությունները։ Ազատական կուսակցության թեկնածու Յորգ Հայդերը հանդես է գալիս «Վիեննան չպետք է դառնա Չիկագո» եւ «Քաղաքը պետք է մնա մեր հայրենիքը» կարգախոսներով, որոնք ակնհայտորեն ուղղված են ներգաղթյալների դեմ։ Վերջին տվյալների համաձայն, ավստրիացիների ավելի քան 25 տոկոսը մտադիր է քվեարկել նրա օգտին։ Հայդերը հույս ունի ընտրական հաջողությամբ նշանավորել իր քաղաքական գործունեության տասնամյակը։

Այսօր Ավստրիայում Յորգ Հայդերն ուշադրության կենտրոնում է։ Նա է սահմանում քննարկումների թեմաները։ Հեռուստատեսային բանավեճից առաջ քաղաքական գործիչներն ու լրագրողները մտահոգ հարցնում են. «Տեսնես այս անգամ նա ի՞նչ կհնարի»։ Հանդիպումները գրեթե միշտ ավարտվում են Հայդերի առավելությամբ, եւ ամեն անգամ բանավեճը հանգում է նրա անձին, անընդհատ ավելացնելով ունկնդիրների թիվը։ L'Express հանդեսի տվյալների համաձայն, Հայդերի անձը որոշակիորեն ազդել է ազատական կուսակցության հաջողությունների վրա։ Այսպես, Ավստրիայի 1983 թ. օրենսդրական ընտրություններում հազիվ 5 տոկոս ստացած FPÖ-ն 1995 թ. հավաքեց ձայների 22.1 տոկոսը։

Ավստրիական թերթերի մեծ մասը Հայդերի վերաբերյալ [illegible] նյութեր է տպագրում, բայց հենց որ հանդեսներից մեկի շապիկին հայտնվում է նրա դիմանկարը, դրա վաճառքն ավելանում է։ Falter շաբաթաթերթի հանդեսը, որը վերջին երկու տարիներին համառորեն չէր տպագրում Հայդերի լուսանկարները, վերջերս ժամանակավորապես խախտել է իր սկզբունքը, քանի որ Հայդերը դարձել էր հարցազրույցի այդ հանդեսին։

Թեեւ Յորգ Հայդերը պնդում է, թե [illegible] Ֆրանսիայի ծայրահեղ աջ Ազգային ճակատի ղեկավար Լը Պենի հետ, [illegible] ծայրահեղ աջ [illegible] են. «Հեռուստաշոուների ժամանակ Հայդերն այնքան արագ եւ հմտորեն է ասում, որ անհնար է նրան բռնել», խոստովանում է ավստրիական ORF հեռուստաընկերության լրագրող Հելմուտ Բրանդստետերը։

Հայդերը կարողանում է կեղծ թվեր շարան հռչակել եւ միաժամանակ հավաստիացնել, թե ստույգ են իր տվյալները։

Հարձակման անցնելով, նա խոսակցին ասում է, օրինակ, հետեւյալը. «Դուք պաշտպանում եք այդ ընկերությանը, քանի որ Ձեր անձն այնտեղ է աշխատում եւ ամսական հազար շիլինգ եկամուտ է ստանում»։ Հարցազրույցների ընթացքում Հայդերն իր առջեւ սեղանին է դնում [illegible], որտեղ նշվում է, թե այսինչ կենսաթոշակային դրամարկղի տնօրենը [illegible] աշխատավարձ է ստանում կամ հարկերից է [illegible], եւ այլն։ Երբեմն պարզվում է, որ դրանք լոկ գուշակություններ են։

Ավստրիացիներին հայտնի է, որ Յորգ Հայդերը մոլեռանդ նացիստների կողմն է։ Նրա ծեր հայրն այսօր էլ Վերին Ավստրիայի Բադ Գոյզերն քաղաքի [illegible] «[illegible] վերադառնալու է»։ [illegible] Ելույթների ժամանակ նա հաճախ է լեզվական սայթաքումներ թույլ տալիս, օրինակ, հայտարարելով, թե «Հիտլերի օրոք զբաղվածության քաղաքականությունը ճիշտ էր» եւ համակենտրոնացման ճամբարներն էլ «կարգապահական ճամբարներ» էին։ Իսկ նախկին նացիստների խառնաժողովում Հայդերը չմոռացավ նշել, որ նրանք «կարգին մարդիկ» են։

Ավստրիայում շատերը առաջարկում են նոր օրենքներ ընդունել եւ

ԱՎՍՏՐԻԱ

Նեոնացիզմի վտանգ Վիեննայում

արգելել Հայդերի գործունեությունը։ Սակայն իրավաբանները ասում են, որ անհնար է արգելել մեկ միլիոն քվե ստացող անձի գործունեությունը։ Բացի դրանից, Հայդերը ճարպիկ է, իսկ նրա լեզվական սայթաքումները երբեք չեն խախտում օրենքը։ Ինսբրուկի համալսարանի քաղաքագիտության պրոֆեսոր Ֆրից Փլասսերը գտնում է, որ դրանց հետեւանքով Հայդերը միայն ձայներ է կորցնում։ Միաժամանակ չի կարելի անտեսել այն փաստը, որ 1986 թ. ազատական կուսակցության ղեկավարությունն ստանձնած Հայդերը կարողացավ օգուտ քաղել վերջին տարիներին Կուրտ Վալդհայմին հասցեագրված մեղադրանքներից։ Այժմ հայտնի է, որ 1972-1981 թթ. ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնը զբաղեցրած ավստրիացի Վալդհայմը գործակցել է նացիստների հետ։ Հայդերը ճարտարորեն կարողացավ Հրեական համաշխարհային կոնգրեսի հարձակումները ի պատասխան ավստրիացիներին ներկայացնել որպես նացիզմի զոհերի։

Իրականում Յորգ Հայդերն առաջին հերթին պոպուլիստ է եւ իր խառնվածքով անձնավորություն է [illegible]։ Իշխանավորներից չվախենալով, Հայդերն ամեն անգամ թիրախ է դարձնում նորանոր զոհեր։ Բեռլինի պատի անկումից հետո 1990 թ. նա պայքարում էր ներգաղթի դեմ, իսկ այսօր պայքարում է գործազրկության, եվրոպական [illegible] վարչարարության եւ նույնիսկ «[illegible]» դեմ։ Այս անհետեւողականությունը վանում է շատերին։ Վերջին հարցումների համաձայն, Հայդերի օգտին քվեարկողների երկու երրորդը չէր ուզենա նրան տեսնել կանցլերի պաշտոնում։

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՔԲԵՅԱՆԸ

Եվրասիայի իսլամական 2-րդ վեհաժողովը՝ Ստամբուլում

Ստամբուլում բացվեց Եվրասիայի կրոնական գործիչների իսլամական 2-րդ վեհաժողովը, որի աշխատանքներին մասնակցում են Միջին Ասիայից եւ բալկանյան երկրներից ժամանած բազմաթիվ պատվիրակներ։ Բացման խոսքով հանդես եկավ վարչապետ Ն. Էրբաքանը։ Էրբաքանն ընդգծեց Ղուրանի միջոցով մեկնաբանման անհրաժեշտությունը։ Ելույթ ունեցավ նաեւ արտգործնախարար, փոխվարչապետ Թ. Չիլլերը։

Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդ Ալլահշուքյուր Փաշազադեն իր ելույթում ընդգծեց մահմեդականների համախմբման գործում վեհաժողովի կարեւորագույն փաստը։

Վեհաժողովի աշխատանքները կավարտվեն հոկտեմբերի 24-ին։

Միաժամանակ, Ստամբուլում բացվեց մուսուլման ուսանողների ֆեդերացիայի 9-րդ միջազգային կոնգրեսը։

Տաշքենդում ավարտվեց թուրքալեզու պետությունների բարձր մակարդակի հանդիպումը

Ուզբեկստանի մայրաքաղաք Տաշքենդում ավարտվեց թուրքալեզու պետությունների ղեկավարների բարձր մակարդակի հանդիպումը։ Հոկտեմբերի 21-ին սկսված եւ նույն օրն ավարտված հանդիպմանը ներկա էին թուրքալեզու երկրների ղեկավարները։ Թուրքիայի, Ադրբեջանի, Թուրքմենստանի, Ղազախստանի, Կիրգիզիայի եւ Ուզբեկստանի նախագահները ստորագրեցին համատեղ հայտարարություն։ Տաշքենդի հռչակագրով նախատեսվում է թուրքալեզու պետությունների միջեւ [illegible]

Օրակարգում էին նաեւ թմրանյութերի եւ ահաբեկչության դեմ պայքարի խնդիրները։ Հանդիպման ավարտից հետո նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը առանձին հանդիպումներ ունեցավ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի, Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի, Թուրքմենստանի նախագահ Թուրքմենբաշու, Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովի եւ Կիրգիզիայի նախագահ Ասկար Ակաեւի հետ։ Հանդիպումների ընթացքում շոշափվեցին Ղարաբաղի [illegible] հարցերը։

Հոկտեմբերի 22-ին նախագահ Ս. Դեմիրելը մեկնեց [illegible] եւ նույն օրն էլ վերադարձավ Թուրքիա։

ԱՐԵՎԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ Ցյուրիխի ճարտարագիտական համալսարանի պրոֆեսոր, ճարտ. Սարգիս Շահինյանը առաջարկեց նույն այդ բուհական հաստատությունում կազմակերպել հայ ճարտարապետության ուսումնասիրման դասընթացներ։ Եվ կազմակերպական, դասավանդման ու տեխնիկական հաստատված ժամերը վարեց նա «Հայկական լեռնաշխարհի ճարտարապետություն և միջնադարի վերակառուցումները» և «Ճարտարապետական հուշարձանների պահպանության հայկական եկեղեցական և վանական համալիրների ձեւավորման սկզբունքների և զարդարանքների վերլուծություն» թեմաներով յարված նրա վերջին բանախոսությունը դարձավ։ Եվ, որպես հարցման [illegible], «Հայաստան» գիրքը հրատարակվելուց [illegible] նրա հիշատակին հեղինակային մակագրությամբ. «Պրոֆեսոր և համախոհ Պաուլ Կոնեոյին, [illegible] այս հաստատությունում մեր [illegible] և անդադար աշխատանքի համար»։

«Հայաստան. Ուղեւորություն դեպի Արարատի երկիր»

Միլանի «Հայ տանը» կայացավ շնորհանդեսը մի գրքի, որն ունի «Հայաստան» ընդհանուր խորագիրը եւ «Ուղեւորություն դեպի Արարատի երկիր» ենթավերնագիրը Եռալեզու (անգլերեն, գերմաներեն, իտալերեն) գիրքը լույս է ընծայել Ցյուրիխի (Շվեյցարիա) ճարտարագիտական համալսարանի հրատարակչությունը (ETH Hönggerberg) շվեյցարացիներին հատուկ գեղարվեստական բարձր մակարդակով։ Ի դեպ, ենթավերնագրից բխող առաջին տպավորությանը հակառակ, այն ոչ թե ճամփորդական նոթեր, այլ գիտական լուրջ ուսումնասիրություններ է բովանդակում։ Եվ ինչպես յուրահատուկ նշանակալից գործ, սա նույնպես հիմնավոր ախտահանի արդյունք է։

[illegible]

Այդպես, մեկ առ մեկ դասախոսությունների բնօրինակները [illegible] «Հայաստան» գիրքը։ [illegible] 1995-ի [illegible] շվեյցարական համալսարանի [illegible] Հայաստան։ [illegible]

[illegible] Ցյուրիխ, նոյեմբեր, 1996 թ.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Արմեն Գողել. «Այսօր սիրտս նոր սկիզբ ունի»

Գողելների ընտանիքի ամենակրտսեր անդամը՝ ռեժիսոր, դերասան, գրող Արմեն Գողելը, որը նոյեմբերի 6-ին նշեց իր 55-ամյակը, երկար ճանապարհ անցավ մինչեւ Հայաստան գալը։ Հայաստանյան տպավորությունների ու խրախճանքների շարքը եզրափակվեց եւս մեկ կարեւոր փաստով. նոյեմբերի 21-ին գրողների տանը տեղի ունեցավ Գողելի առաջին «Միրո տունը» բանաստեղծական ժողովածուի շնորհանդեսը, որը հայ ընթերցողին ներկայացվեց Ալեքսանդր Թոփչյանի թարգմանությամբ։

Գրողների տան դահլիճում Արմեն Գողելի եւ նրա տիկնոջ՝ նկարիչ, խանդակագործ Իզաբել Լեոֆիլի հետ հանդիպման առիթը օգտագործելով, Ալեքսանդր Թոփչյանը մեկ անգամ եւս հիշեց հայազգի, լեզվաբան Ռոբերտ Գողելին, եւ, մանավանդ, Վահե Գողելի թարգմանչական աշխատանքը, որի շնորհիվ եվրոպացի ընթերցողին են ներկայացվել հայ պոեզիայի շուրջ 20 ժողովածուներ, փարիզյան «Դիֆերանս» հրատարակչության կողմից տպագրված հայ պոեզիայի մատենաշարը. ֆրանսերեն հնչել են Նարեկացու, Քուչակի եւ Սայաթ Նովայի բանաստեղծությունները՝ յուրօրինակով իր տաղերգությունը այն առիթով, որ մշակույթի գործիչներին շնորհվող շքանշանների ու պարգեւների հրամանագրերում երբեւէ չհանդիպեցինք անվանը մի մարդու, որը 30 տարի շարունակ սիրով եւ անշահախնդիր պրոպագանդել է հայ բանաստեղծական արվեստը։ 74 թ. Երեւանի Ավագյանի թանգարանում ստեղծվեց Վահե Գողելի առաջին ժողովածուն, որին 10 տարի անց միայն հետեւեց երկրորդը՝ Ալեքսանդր Թոփչյանի նախաձեռնությամբ։ Եվ հիմա՝ 96-ի նոյեմբերին, եւս մեկ հայերեն ժողովածու, այս անգամ արդեն Արմեն Գողելի «Միրո տունը»։ Շվեյցարական «Pro Helvetia» եւ «Դուկասյան եղբայրներ» մշակութային հիմնադրամների աջակցությամբ «Արդյուն» հրատարակչության տպագրած ժողովածուն ընդգրկում է 2 տասնյակից ավելի բանաստեղծություններ, շապիկը ձեւավորված է Ռոխսաարի ժայռապատկերներից մեկով։ «Միրո տունը» մեջ ընձեռնված մի հնարավորություն է՝ ծանոթանալու Արմեն Գողել բանաստեղծին։ Բանաստեղծություններից բացի նա նաեւ 3 վեպերի հեղինակ է, որոնցից վերջինը՝ «Իզոլա բելլա» (Isola bella) վեպն արժանացավ շվեյցարական «Lipp» մրցանակի։ Ցավոք սրտի, մեզ անծանոթ է Արմեն Գողելի ստեղծագործության այն ոլորտը, որն ինքը համարում է իր հիմնական մասնագիտությունը՝ թատրոնի դերասան եւ բեմադրիչ լինելը։ Թերեւս դերասան Գողելի մասին կարելի էր դատել նրա մի քանի տասնյակ կինոդերերով, որոնք դերասանը խաղացել է ֆրանսիական, գերմանական, շվեյցարական ֆիլմերում, բայց հայ հանդիսատեսին անհայտ է անգամ Սերգեյ Բոդրովի նկարահանած «Տերմինուս հյուրանոցը» ռուս-շվեյցարական ֆիլմը, որտեղ նկարահանվել է Գողելը։ Այնպես որ, թատրոնի դերասան եւ ռեժիսոր Գողելի մասին կարող ենք իմանալ այնքանը, ինչ ինքն է պատմում իր մասին. թատրոնով որոշեց զբաղվել 15 տարեկանում, որովհետեւ այստեղ կար տեքստ, երաժշտություն ու շարժում, եւ այս ամենը ներդաշնակ միասնություն էր կազմում։ Որպես պրոֆեսիոնալ դերասան թատրոնում սկսել է աշխատել 20 տարեկանից, իր տասնյակ դերակատարումների մեջ առանձնահատուկ նշանակություն է տալիս Թուսական դասական թատերական խաղացանկին եւ հայտնի է Չեխովի, Օստրովսկու եւ Լեսկովի հերոսների հետաքրքիր կերպավորումներով։ Վերջին ռեժիսորական աշխատանքը իրականացրել է Լոզանի թատրոնում 96 թ. մարտին։ Ալեքսանդր Թոփչյանի հավաստիացմամբ սա ամբողջական եւ հետաքրքիր մի աշխատանք է, որում Արմեն Գողելը համադրելով «Սեղեւայի» բեմադրիչով ստեղծված 10 հեղինակների ստեղծագործությունները՝ ներկայացնում է մարդու մենակության եւ օտարվածության պրոբլեմը։ Արմեն Գողելի ստեղծագործական աշխարհի եւս մեկ առանձնահատկություն արդեն երկար տարիներ շարունակվող նրա հրապուրվածությունը Երեւանի արվեստով. մասնավորապես ճապոնական թատրոնով, նրան բերեցին դեպի այդ թատրոնի ավանդական ձեւերից մեկը՝ «Նո» թատրոնը, որի լավագույն եվրոպացի մասնագետներից մեկն է այսօր Գողելը։ Թերեւս այստեղից է գալիս ճապոնական պոեզիայի ակնհայտ ազդեցությունը «Միրո տունը» ժողովածուի վրա։ Եվ հենց «Նո» թատրոնի տեքստերից եւ խոսքի վարպետներից մեկին վկայակոչեց Արմեն Գողելը, ասելով. «Չպետք է մոռանալ առաջին խոսքերը։ Իմ առաջին լեզուն ընտանիքի մեջ հայերենն էր, հայրս ուզում էր, որ իր զավակները հայերեն խոսեն ընտանիքում։ 55 տարի սպասեցի մինչեւ առաջին անգամ Հայաստան գալը։ Ես մինչեւ Երեւան Երեւանս փնտրեցի եւ տեղն ճանաչեցի հասնելով, որտեղ Հայաստան գալը։ Այսօր, երբ Հայաստան եկա, սիրտս նոր սկիզբ ունի»։

[illegible]

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱՎ

Հրանտ Թամրազյանի նոր գիրքը. «Հայ քննադատներ»

Գրականագետ եւ մանկավարժ Հրանտ Թամրազյանը հեղինակ է տասնյակ գրքերի, հարյուրավոր հոդվածների եւ գրական ակնարկների, դպրոցական դասագրքերի ու առաջաբանների։ Ընթերցողը քաջ ծանոթ է հայ դասական գրողներ Ալ. Շիրվանզադեի ու Դ. Դեմիրճյանի, Սիամանթոյի ու Վ. Տերյանի, Ե. Չարենցի ու Թումանյանի եւ ուրիշների գրական երկերը նորովի մեկնաբանող նրա ուսումնասիրություններին։

Օրերս լույս տեսավ հայ քննադատության ականավոր դեմքերին նվիրված եռահատորյակի առաջին գիրքը, ուր ամփոփված են Պ. Դուրյանի, Մ. Մեծարենցի, Դ. Վարուժանի եւ Պ. Սեւակի ստեղծագործություններին վերաբերող էսսեները ու հետազոտությունները։ Ինչպես միշտ, Վահագն Դավթյանի տողերով առաջ արած արտահայտությամբ, այս գիրքը եւս գրված է գիտնականի խորաթափանցությամբ եւ արվեստագետի ներշնչանքով։ Գիտնականը հանգամանորեն վերլուծել է հատկապես Դ. Վարուժանի ստեղծագործությունը։

Գրքի նյութին համահունչ են նկարիչ Հ. Մամյանի ձեւավորումները եւ «Երեւանի պոլիգրաֆիական ձեռնարկություն» ՓԲԸ տպարանի բարեխիղճ աշխատանքը։

[illegible]

«Ոսկե աշուն» տոնահանդես Դիլիջանում

ԴԻԼԻՋԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Քաղխորհրդի գործկոմի մշակույթի բաժնի եւ մայրախաղաղի հանրաճանաչ «Արձագանք» ստուդիայի նախաձեռնությամբ անցկացված «Ոսկե աշուն» միջոցառումը դարձավ 1988-ից ի վեր լռած «Դիլիջանյան զողանջներ» մասսայական տոնահանդեսի նոր շարունակության սկիզբը։

Սկսվելով քաղաքի կենտրոնից, «Ոսկե աշունը» շարունակվեց «Դիլիջան» պատմամշակութային արգելավայր-թանգարանում, որտեղ կազմակերպված ցուցահանդեսին ներկայացվել էին թանգարանի ցուցանմուշներ, ժողովրդական վարպետ Վերա Մելիքբեկյանի գործվածքները։

Տոնահանդեսն ավարտվեց ուր երեկոյան, քաղաքային մարզադաշտում «Արձագանք» ստուդիայի երգիչ-երգչուհիները, Երեւանի պարարվեստի ուսումնարանին կից Ազատ Դավիթյանի անվան պարի խումբը իրենց բարձրարվեստ կատարումներով հրաշալի օր նվիրեցին դիլիջանցիներին։

ԱԶԳ

Մարզական

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ

«Սևան» ընկերությունը մտահոգված է զինակոչիկների ֆիզիկական պատրաստականությամբ

«Սևան» մարզական ընկերությունը նախազինակոչային և զինակոչային տարիքի տղաների ու նույն տարիքի աղջիկների հանրապետական առաջին խաղերն է անցկացնում: Նախկինում էլ նման խաղեր անցկացվել են գյուղական մարզիկների համար: Բայց ինչո՞ւ առաջին: Առաջին, որովհետև անցկացվում է մարզերի ստեղծվելուց հետո և այժմ խաղերին մասնակցում են ոչ թե շրջաններով, այլ մարզերով: Եվ այսպես, 10 մարզերի զինակոչային ու նախազինակոչային տարիքի տղաներն ու աղջիկները մրցապայքար են մտել 12 մարզաձևերից, որը ընդգրկում է գրեթե բոլոր ձևերը. ծանրամարտ, վոլեյբոլ, բասկետբոլ, բռնցքամարտ, ֆուտբոլ, թեթև ատլետիկա և սեղանի թենիս: Տարբեր մարզաձևերից մրցումներն անցկացվում են տարբեր մարզերում և տարբեր օրերի: Նոյեմբերի սկզբին շրջաններում կազմակերպիչները կարողացան ապահովել մարզիկների մասնակցությունը փոխադրամիջոցներով: Թեև մրցումները անցկացվում են նորմալ պայման-ներում, սակայն հիմնականում այդ միջոցառումներին մասնակցում են 5-6 մարզեր: Գեղարքունիքի, Վայոց ձորի մարզերը ընդհանրապես չեն մասնակցել: Տավուշը, Սյունիքը մասնակցել են միայն մեկական մարզաձևով այսօր բռնցքամարտ: Միայն Կոտայքի և Արագածոտնի մարզերն են, որ իրենց ներկայացուցիչների մասնակցությամբ ապահովել են բոլոր 12 մարզաձևերում: Թող չթվա, որ առանձին մարզերում չկան մարզիկներ, կամ, բայց մարզպետարաններում մարզական աշխատանքների իրականացման կազմակերպությունները մտահոգված չեն դրանով: Գուցե պատճառը ֆինանսական միջոցներն են: Հապա ինչո՞ւ են իրենց մարզիկների մասնակցությունը ապահովում Կոտայքի ու Արագածոտնի մարզպետարանները: Դրանցում հիմնական աշխատանքը կատարում են մարզերի գործարար մարդիկ, որոնք ապահովում են տրանսպորտով ու սնունդով:

Արդեն ամփոփվել են մրցումները մի քանի մարզաձևերից: Հաղթանակներ են տարել Կոտայքի սամբիստներն ու ծանրորդները, Արագածի բռնցքամարտիկները, Արմավիրի ծանրորդները, Արագածոտնի սեղանի թենիսիստները: Քանի որ տարբեր մարզաձևերով մրցումները շարունակվում են, հնարավոր չէ այսօր ասել, թե որ մարզն է առաջատար:

«Սևան» մարզական ընկերության ղեկավարության, խաղերի գլխավոր կազմակերպիչ Արման Սահակյանի հետ ունեցած զրույցից պարզվեց, որ առաջին անգամ այդ խաղերը մարզերի միջև անցկացնելը, բնականաբար, դժվարություններ է ստեղծում: Սակայն այն մարզերում, որ կան մարզական աշխատանքներ լավ պատկերացնող ու փորձառու մարզիչներ ու կազմակերպիչներ, հնարավոր է կազմակերպել նման կարևոր մարզական միջոցառումը: Դա բխում է նաև, թե որքան որ են մտահոգված ապագա զինվորների ֆիզիկական պատրաստվածության հարցերով, որը կնպաստի զինվորական ծառայությանը պատրաստվելուն:

ՌՈՒԲԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՎԱՆԱՁՈՐ

Մրցաշար ազատամարտիկների հիշատակին

Նրանց, ովքեր ընկան Լեռնային Ղարաբաղի ազատագրության համար մղված մարտերում, հիշում են անուն առ անուն: Վանաձորցի զոհված ազատամարտիկների հիշատակին նվիրված մրցաշար անցկացվեց քաղաքի մարզադահլիճում, որին մասնակցում էին նաև Երևանի, Գյումրիի, Գառնիի, Ստեփանավանի ավազ ոճի շուրջ 100 պատանի ըմբիշներ: Ըստ քաշային կարգերի հաղթանակներ տարան և հուշամրցաշարի գավաթակիրներ դարձան վանաձորցիներ Հ. Եղիազարյանը, Ա. Չոլոյանը, Ա. Ղուկասյանը, Ս. Փաշինյանը, գյումրեցիներ Ս. Սարոյանը, Ա. Նալբանդյանը, Գ. Մելքոնյանը, գառնեցիներ Ս. Յունանյանը և Ա. Ասատրյանը:

Ազատ ոճի ըմբշամարտի Վանաձորի ֆեդերացիայի նախագահ Սարգիս Գումաշյանի և աշխարհի եռակի գավաթակիր, եվրոպայի չեմպիոն, օլիմպիական խաղերի արծաթե մեդալակիր, սպորտի վաստակավոր վարպետ Ստեփան Սարգսյանի աջակցությամբ հուշամրցաշարը կազմակերպված անցավ: Այժմ ընկած մարզիկները պարգևատրվեցին ԱԺ-ի պատգամավոր, սպորտի վեստրան Էդիկ Մարտիրոսյանի սահմանած հուշանվերներով: Մրցումներին ներկա էին Արայիկ Գևորգյանը և Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի մրցանակակիր Արմեն Մկրտչյանը, որոնք նույնպես պարգևատրվեցին հուշանվերներով:

Պատանի ձյուդոիստներին ընդունել էր Վանաձորը

Հանրապետության սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացնում են, որ Վանաձորում ավարտվեց ձյուդոյի Հայաստանի պատանեկան առաջնությունը: Չեմպիոնին որոշելու համար մրցագորգ էին ելել 17 թիմերի 162 մարզիկ-մարզուհիներ: Կային քաշային կարգեր, ուր առաջին տեղը վիճարկում էին 30-ից ավելի պատանիներ: Ի վերջո, հայտնի դարձան հաղթողները 50–78 կգ քաշային կարգերում. Ղազար Գրիգորյան («Հայաստան»), Արտյոմ Նազարյան (Գյումրի), Գառնիկ Գրիգորյան, Գեղամ Եղյան, Արա Սարգսյան, Վիգեն Շիրինյան (Նոր Հաճըն) և Դավիթ Գաբրիելյան:

Աղջիկներից 44 կգ քաշային կարգում հաղթանակ տարավ Շահումյանի շրջանի ներկայացուցիչ Լիանա Հայրապետյանը: Նրա թիմակից Արմինե Կարապետյանը հաղթանակ տարավ 48 կգ քաշայինների մեջ: Իսկ նուհանջցի Նաիրա Մուրադյանը չեմպիոնի կոչումը նվաճեց 61 կգ քաշային կարգում: Մրցումները ցույց տվեցին, որ մարզաձևը զարգանում է Հայաստանում, ոչ միայն մասնակիցների խանակով, այլև մարզիկների որակական պատրաստականությամբ:

Վ. Կ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Բռնցքամարտի երիտասարդական հավաքականը մեկնեց Կուբա

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այսօր Կուբա մեկնեց բռնցքամարտի Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը, որը կնախապատրաստվի նոյեմբերի սկզբներին այստեղ անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը: Հայ բռնցքամարտիկները, համծինես երևանցիներ Արամ Ռամազյանի (51 կգ), Տիգրան Հակոբյանի (60 կգ) և Արմեն Ենգոյանի (75 կգ), մարզիչ Դերենիկ Ոսկանյանի ղեկավարությամբ տասնօրյա համատեղ ուսումնամարզական հավաք կանցկացնեն Կուբայի ընտրանու հետ, որից հետո մարզական պայքարի դուրսը կընդգրկվեն այս երկրի օինգերում:

Ատլանտայի օլիմպիադան արժանացել է ցածր գնահատականի

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ Մոնակոյում լույս տեսնող «Սպորտ բայմ» մարզական հանդեսի, Ատլանտայի օլիմպիադային մասնակցած երկրների տարբեր մարզաձևերի ֆեդերացիաները շատ ցածր են գնահատել 1996 թվականի օլիմպիական խաղերը: 100 բալ սանդղակով Ատլանտան արժանացել է միայն 5 բալ միջին գնահատականի: Հարցման մասնակիցներից շատերը նշել են օլիմպիադայի լափից ավելի մեծ առևտրականացումը, ոմանք նույնիսկ ընդգծել են շովինիստական մթնոլորտը:

Բրազիլիա. 4 միլիոնի վարկ Ռիո-դե-Ժանեյրոյին

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բրազիլիայի կառավարությունը շարունակում է ակտիվորեն աջակցել 2004 թվականի օլիմպիական խաղերի անցկացման թեկնածու Ռիո-դե-Ժանեյրոյին: Խաղերի կազմկոմիտեն օրերս ստացավ 4 միլիոն դոլար հասուկ վարկ, որը նախատեսված է քաղաքի մարզական համակարգը բարելավելու համար: Չնայած Միջազգային օլիմպիական կոմիտեն 2004 թվականի օլիմպիական խաղերի վայրը դեռ չի որոշել, բրազիլացիներն արդեն մեծ աշխատանք են ծավալել, հուսալով, որ բախտը կժպտա իրենց: Բրազիլիայի սպորտի նախարար լեգենդար Պելեն, որը ջանք ու եռանդ չի խնայում Ռիո-դե-Ժանեյրոյին օգնելու համար, իր հարցազրույցներից մեկում նշել է, որ պետք է հավատալ հաջողությանը, առավել ևս, որ Հարավային Ամերիկայում օլիմպիական խաղեր դեռևս չեն անցկացվել: Բոլոր դեպքերում, Պելեի կարծիքով, օլիմպիադայի անցկացման թեկնածու լինելն ինքնին արդեն մեծ բարի է հաղորդել Բրազիլիայի սպորտին:

ԱՄՆ

Լորին Հակոբյանը` ոսկե մեդալակիր

Բոստոնում տեղի ունեցած ֆրիստայլի մրցումներում ամերիկահայ Լորին Հակոբյանը արժանացել է ոսկե մեդալի, հաղորդում է «Արմինըրն Միրըր Սփեկտեյթըր» շաբաթաթերթն իր նոյեմբե-

րի 12-ի համարում: 12-ամյա Լորինը գեղասահք սովորող ուսանողուհի է Շարլոտ Սիմոնսի Միդլ դպրոցում: Նա սիրում է նաև բասկետբոլ խաղալ և դահուկներով սահել: Նա դուստրն է Բրուս և Գեյլ Հակոբյանների:

ՀՀ ԳԱՎԱԹ

Նարդու հանրապետության գավաթակիրը Լևոն Պետրոսյանն է

Նարդին, ժողովրդական ճանաչում ունեցող այդ խաղը, չայն տարածում ունի նաև Հայաստանում: Վերջին տարիներին համախմբված են անցկացվում նարդու հանրապետական առաջնության մրցումներ: Ունեցել ենք նաև մեր ներկայացուցիչները միջազգային այդ խաղի աշխարհի առաջնություններում, շահել մրցանակներ: Աշխարհի հերթական առաջնությունը նախապատրաստվելու նպատակն է հետադարձ երկար ժամի նարդու Հայաստանի գավաթի խաղարկությունը: Առաջին տեղը և գավաթը նվաճեց երևանցի կենսաթոշակառու Լևոն Պետրոսյանը: Հանրապետության նարդու առաջնության Հանրապետությունը Արայանը արժանացավ 2-րդ մրցանակին: Երրորդը տեղը «ՏՈՒՊ» ֆիրմայի աշխատակից Արմեն Մուրադյանն էր:

Նոյեմբերի 26–29-ը կմեկնարկի կարճ («Դուբլ») մրցաձևի հանրապետության գավաթի խաղարկությունը և առաջնությունը: Այն տեղի է ունենալու Շենգավիթի ուսխորհրդի շենքի 3-րդ հարկում:

Դ. Գ.

Չալեն Անդրեասյանը չի մեկնել Իսպանիա

Մեր թերթի 18 նոյեմբերի համարում գրել էինք, թե Արմենպրես գործակալությունից, թե օրերս Մյունխենում կայացած շախմատի աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու համար Իսպանիա մեկնած մինչև 18 տարեկան տղաների ու աղջիկների հավաքականներում է եղել նաև Չալեն Անդրեասյանը: Սակայն երեկ պարզվեց, ինչպես հավաստիացին Չալենի ծնողները խմբագրությանը կապված այլ ժամանակ, որ մեր երաշխավորողը կամ նրանց ինչ-ինչ պատճառներով չի կարողացել ընկերների հետ մեկնել Իսպանիա: Հետևաբար, ողջունելով մեր ակնառու բոլլ ստված սխալը, հույս ենք հայտնում, որ Չալենիկը առաջիկայում անդրադառնալով կմեն նա միջազգային մրցաշարում Հայաստանի պատիվը պաշտպանելու առիթը: Չէ որ նա ընդամենը 7 տարեկան է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռոնալդոն փոխում է ակումբը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Մադրիդի «Ռեալի» համբահայտ բրազիլացի հարձակվող Ռոնալդոն մոտ ժամանակներս կտեղափոխվի իտալական մեկ այլ` «Դեպորտիվո Լա Կորունյա» ակումբ: Գործարքի արժեքն է 340 մլն իսպանական պեսետ: Ինչպես նշում է ինքը Ռոնալդոն, այս մրցաշրջանի ավարտից հետո նա վերջապես կհայտնվի երազած թիմում, ուր իրեն են սպասում երեք հայրենակիցները, որոնց հետ կհասնի մեծ հաջողությունների:

Ֆուտբոլիստներին հյուրընկալեց գեղեցկուհին

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռումինիայի ազգային հավաքականի ֆուտբոլիստները մեծ պատվի են արժանացել` հնարավորություն ստանալով առաջինը պարել այդ երկրի գեղեցկության մրցույթի հաղթողի հետ: Վերջին յոթ տարիների ընթացքում առաջին անգամ Սառաևոյում անցկացվեց Բոսնիայի համեստ շոու: Բոսնիայի գեղեցկուհիների մասնակցությամբ: Ուրախալի է, որ միայն վերջերս պատերազմական վիճակից դուրս եկած երկրի ուժեղ տղամարդիկ հրազենի փոխարեն ըմպում են բնական գեղեցկության հետ:

Ֆուտբոլ` փեսայարի հետևում

ՄՈՍԿՎԱ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերինվոլգյան մարզում տեղի ունեցավ մի իրադարձություն, որն աննախադեպ է ինչպես ժուռնալիստիկայի, այնպես էլ բանտային կյանքի պատմության մեջ: Տվերի մերձակա Բոլշիե Պերեմերկիի աշխատանքային ուղղիչ գաղութի մարզահրապարակում տեղի ունեցավ ֆուտբոլային մրցամարտ «Տվերսկայա ժիզն» թերթի աշխատողների և պաշտոնյա կրողների միջև: Վերահսկիչ անցակետում թողնելով անձնագրերը` լրագրողները հայտնվեցին փշալարի հետևում: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ը, մրցախաղը տեղի ունեցավ երկու խաղակեսով` յուրաքանչյուրը 30 րոպե տևողությամբ: Խաղը կոռեկտ էր, ոչ կոպիտ: Ավարտից հետո մրցակիցները միջյանց ծեծ սեղմեցին, պայմանավորվելով մաքչ-ռևանշի մասին, քանի որ հաղթել էին լրագրողները:

Հոկտեմբերի 20-ին Օստրավայում ավարտված թենիսի Չեխիայի բաց առաջնությունը եզրափակիչում հաղթեց շվեդ Մագնուս Գուստաֆսոնը, Պետր Կորդային 6–1, 6–2 հաշվով հաղթելով շվեդուհին մի ...

THE CENTRAL EUROPEAN UNIVERSITY FOUNDATION

Invites applications for

Post-Graduate Fellowships
For the 1997/98 Academic Year

The Central European University (CEU) is an international institution for post-graduate and research. CEU also promotes educational development and policy-making throughout Central and Eastern Europe and the former Soviet Union (CEE/FSU). CEU has a provisional charter from the Board of Regents of the State of New York.

Up to 500 fellowships are available to qualified candidates from Central and Eastern Europe and the former Soviet Union on a competitive basis. These fellowships packages cover the USD 11,000 tuition, housing, travel costs and monthly stipend. A limited number of full or partial scholarships are also available for top students from countries outside of CEE/FSU.

Master's and Doctoral Pragrams
Budapest, Hungary.
- Economics- MA *(2year program, year I at the University of Essex, UK)*
- Environmental Sciences and Policy- MSc
- History-MA
- International Relations and European Studies- MA
- Legal Studies- Comparative Constitutional Law-*LLM*
  SJD *(accreditation pending)*
  - International Business Law- *LLM*
  SJD *(accreditation pending)*
- Medieval Studies- MA, PhD
- Political Sciences-MA

Warsaw, Poland
- Sociology-MA

Interdisciplinary Certificate Programs
Budapest, Hungary
- Gender Studies
- Social Theory
- Southeast European Studies

Minimum entry requirements: a university or college degree and English proficiency. Additional departmental requirements may apply.

For additional and applications materials, please contact:
OSI Information Office, 44 Aram Str., 375010, Yerevan, Armenia.
Tel: (374 2) 530-822, Tel./Fax (374 2) 151-088.
E-mail: <soros@arminco.com>

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ
1997-1998 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՐ

Կենտրոնական Եվրոպական համալսարանը (ԿԵՀ) միջազգային հաստատություն է հետազոտական եւ ասպիրանտական ուսումնասիրություններ կատարելու համար: ԿԵՀ-ն նպաստում է կրթական համակարգի զարգացմանը եւ քաղաքականության ձեւավորմանը Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ՍՍՀՄ-ի երկրներում: ԿԵՀ-ն հավաստարմագրված է Նյու Յորք նահանգի վարչության անդամների կողմից:

Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ՍՍՀՄ-ի երկրների մինչեւ 500 հոգի լավ թեկնածուներին հատկացվում է հնարավորություն մրցութային պայմաններով ներգրավվել սույն ծրագրում: Ուսանողներին հատկացվում է 11.000 ԱՄՆ դոլարի չափով ուսման վարձ, ճանապարհորդության ծախսերը եւ ամսական նպաստ:

Մագիստրոսի եւ դոկտորական աստիճան շնորհող ծրագրեր
Բուդապեշտ, Հունգարիա
- Տնտեսագիտություն-MA աստիճան (երկու տարվա ծրագիր, 1-ին ակադեմիական տարին Էսեքսի համալսարանում Մեծ Բրիտանիա)
- Շրջակա միջավայրի գիտություններ եւ քաղաքականություն-MSc աստիճան
- Պատմություն-MA աստիճան
- Միջազգային հարաբերություններ եւ եվրոպական ուսումնասիրություններ-MA
- Իրավաբանական ուսումնասիրություններ
  Համեմատական սահմանադրական օրենք-LLM
  Միջազգային գործարարության օրենք-LLM
- Միջնադարյան ուսումնասիրություններ-MA, PhD
- Քաղաքագիտության ուսումնասիրություններ-MA

Վարշավա, Լեհաստան
- Սոցիոլոգիա-MA

Վկայական շնորհող ծրագրեր
Բուդապեշտ, Հունգարիա
- Կանանց հարցերի ուսումնասիրություններ
- Հասարակական ուսումնասիրություններ
- Հարավարեւելյան եւ եվրոպական ուսումնասիրություններ

Ընդունելության նվազագույն պահանջները.
համալսարանական կրթություն եւ անգլերեն լեզվի լավ իմացություն

Մանրամասն եւ լրացուցիչ նյութերի համար կարող եք դիմել.
Բաց հասարակության ինստիտուտ-Ինֆորմացիոն կենտրոն.
Հասցեն՝ Փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտ,
Երեւան, Արամի 44, 1 մենյակ, հեռ. 53 08 22

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 24-ին ժամը 15-ին, Գրողների միության մեծ դահլի-ճում տեղի կունենա գիտաժողով, գրող Պախաճի ծննդյան 100-ա-մյակին նվիրված հանդիսություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարձով տրվում է ավտոտնակ Զեյթունի փողոցի հարեւանությամբ

Հեռ. 581841, 524011

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան Կոմիտասի փող. 5 հարկանի քարե շենքի 4-րդ հարկում:

Հեռ. 250159

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աճուրդով վաճառվում է Արարատի մարզի (նախկին Արտաշատի շրջան) Հովտաշեն գյուղում գտնվող 2000 քմ սեփական տնամերձ հողամաս 34 քմ հիմնական եւ 196 քմ կիսակառույց օժանդակ շինություններով, ինչպես նաեւ 1750 քմ սեփականաշնորհված ցորենի խաղողի այգի: Տնամերձում կա 80 մ խողովակով արտեզյան ջրհոր, բնակելի վագոն-տնակ:

Աճուրդը կկայանա ս. թ. հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 11.00-ին Հովտաշենի գյուղխորհրդի շենքում:

ԿՈՐԵԼ Է

Արսեն Հովհաննիսյանի № 112839 ատեստատը տրված № 176 դպրոցից:

Համարել անվավեր

«ԲԻԶՆԵՍ-ՏՈՒՐ»-ը

հրավիրում է

ԵՐԵՎԱՆ-ՍՏԱՄԲՈՒԼ-ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ

Դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, 2-րդ մասնաշենք, 415 սենյակ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (ընդհ. մակ. 95 քմ, բնակ. մակ. 65 քմ) քարե շենքի 4-րդ հարկում, ունի վերնահարկ (45 քմ) ընդհանուր մակ. 140 քմ:

Հասցեն՝ Մարգարյան փ. 23 (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), բն. 15 (1804 ավ.):

Հեռախոսներ՝ 34-25-06 տուն, 58-18-41 աշխ. (ժ. 13^{00}-18^{00}).

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

■ Մաշկի գծերով եւ խալերի ու բացված պարապում եմ մաթեմատիկա բոլոր տարիքի դպրոցականների հետ:
■ Կատարվում են տնային բարդ մաթեմատիկական աշխատանքներ:

Զանգահարել 581841

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

Կոմիտասի պող. 5 հարկանի քարե շենքի 4-րդ հարկի 3 սենյականոց բնակարանը (բնակելի 46 քմ) 2-ի եւ 1-ի հետ:

Հեռախոս 25-01-59

«ԿՐԵԴԻՏ-ԵՐԵՎԱՆ»

բանկի կողմից ժամկետային ավանդների ներգրավման պայմանները

Բանկը ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանցից ընդունում է ժամկետային ավանդներ ՀՀ դրամով եւ ԱՄՆ դոլարով:

Ավանդի դիմաց հաշվարկվող տոկոսագումարը կարելի է ստանալ ամեն ամիս կամ ավանդի ներդրման ժամկետը լրանալուց հետո:

Ավանդի դիմաց վճարվող տոկոսադրույքները հետեւյալն են

- **ամսական վճարման դեպքում՝ 2,5 տոկոս**
- **եռամսյա եւ ավելի երկար ժամկետում՝ ամիսը 3 տոկոս հաշվարկով**

Ներդրվող ավանդների նվազագույն չափը հետեւյալն է

- **ԱՄՆ դոլարով՝ 300 դոլար**
- **ՀՀ դրամով՝ 100000 դրամ**

KUMTEL

KS 2030 DELUX ELECTRICAL HEATER

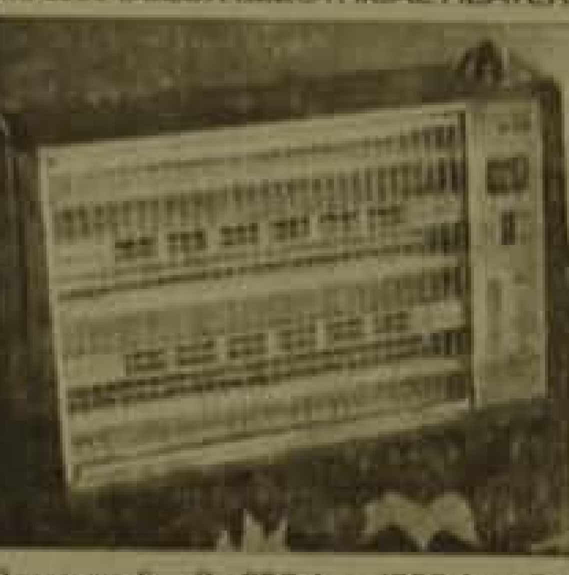

Հզորություն	3x650 վտ = 1950 վտ + 5%
Լարում	220 վ ± 10%
Քաշը	4.8 կգ
Չափերը	575 մմ x 200 մմ x 415 մմ

GALERI MUZAFFER

«ԿՈՒՄՏԵԼ»

Ֆիրմայի արտադրության «ԴԵԼՅՈՒՔՍ» էլեկտրական տաքացուցիչը նաեւ կարգավորում է սենյակի խոնավությունը, իսկ օդամղիչ սիստեմը արագացնում է ջերմության հաղորդումը:

Թուրքիա, Իգդիր, Կազըմ Կարաբեքիր փողոց
Հեռ. (0464) 217 13 62
217 28 93
Ֆաքս (0464) 217 28 9?

hotel asnur

Ցանկացողները կարող են օգտվել այս բավականին զեղջ գներով հյուրանոցից:

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Էրեբունու շրջանի ժողդատարանում հարուցվել է Խալ-գործ 1961 թ. ծնված Արարատ Սեդրակի Քոչարյանին անհայտ բացակայող ճանաչելու մասին

■ «ԱՆԻ-90» Լ. Տ. Ը-Ն ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿԻ ■

ԱՎՏՈԴՈՂԵՐԻ ԵՐԱՇԽԻՔՈՎ ՎՐԱՔԱՇ

■ՀԱՍՑԵՆ՝ ՉԵԽՈՎԻ 10, ՀԵՌ. 461676 42477■

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Վրացականի փողոցում:

ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝
25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռախոսներ
58-18-41, 52-30-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Երկու առանձնատուն միասին կամ 250 քմ այգով (մեկը 5 սենյակով, կրկնակի խոհանոց, լոգարան, զուգարան ընդ վերանորոգված), մյուսը 80 քմ նկուղ ավտոտնակով եւ բնակելի մեկ հարկով (առանց ներքին հարդարանքի) «Զեյթուն» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մանանդյան):

Զ ա ն գ ա հ ա ր ե լ
27-22-57 (ժամը 10^{00}-17^{00}) կամ
58-33-26 (ժամը 18^{00}-ից հետո).

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ծառայությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սիլուր»

«Հայաստանի» հրատարակչի թիվ տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Պատվերի թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 2208. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 22.10.1996. Գինը 75 դրամ